T.C.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ YAZIM KILAVUZU

ERZURUM

2011

ÖNSÖZ

Bu kılavuzun amacı, Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan tezlerin yazımı ve basımıyla ilgili esasları düzenlemektir. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanacak yüksek lisans ve doktora tezleri bu yazım kurallarına tabi olacaktır.

Tez yazım kılavuzu, lisansüstü öğretim surecinde bir öğrencinin gerek duyacağı bilgileri ana hatlarıyla betimlediği ve öğrenciye yol gösterici bir belgedir. Her üniversite ve enstitünün kendine has lisansüstü tez yazım kılavuzları vardır. Lisansüstü öğrencilerin hazırlayıp ilgili enstitüye teslim ettikleri tezler çoğu zaman ve yıllarca birçok nedenden dolayı formalite olarak kabul görmekteyken, ulusal ve uluslar arası akademik dünyada bu anlayış yerini, genel kabul görerek amaca ulaşmayı sağlayan bilimsel bir araç ortaya koymaya bırakmıştır.

Yüksek lisans ve doktora tezlerinde akademik bir standart sağlamak amacıyla hazırlanan bu taslak kılavuz, "tez yazım kurallarını" içermektedir. Bu kuralların belirlenmesinde asıl olarak Türkçe uyarlaması yapılan Amerikan Psikologlar Derneği (American Psychological Association-APA) Yayım El Kitabının beşinci basımı dikkate alınmıştır. Bazı durumlarda, Türkçeye uygunluk bakımından önemli görülen farklı uygulamalar da dikkate alınmıştır. Ancak bu alandaki gelişmeler göz önüne alındığında son uyarlama olan APA 6 da kullanılabilir. Enstitümüze bağlı bilim dallarında yapılan tezlerin alan farklılıkları sonucunda farklı özelliklere sahip olması doğaldır. Bu yazım kılavuzuyla, bilim dallarındaki gelenek farklılıklarından kaynaklanan bu çeşitliliklerin belli bir standarda kavuşturulması amaçlanmıştır. Ancak, nicel veya nitel metodolojiye bağlı olarak yapılan tezlerde kullanılan şablonun aynı olması da beklenmemektedir. Bu yazım kılavuzunun adaylar ve danışmanlara yol gösterici olması olmasını temenni ediyoruz.

Enstitümüze bağlı lisansüstü öğrencilerimizin 2010-2011 akademik yılından itibaren bu tez kılavuzunda belirtilen formatı benimseyerek, tüm lisansüstü tezlerde bu formata uyulması gerekmektedir. Yeni kurulan Enstitümüzün benimsemiş olduğu APA formatının kullanıldığı kılavuzun taslak olarak kullanımına izin veren Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne teşekkür ederiz.

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ
Atatürk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

TEZ YAZIM ESASLARI 5
1. AMAÇ VE KAPSAM 5
2. GENEL UYGULAMA ESASLARI 5
3. KISALTMALAR VE TANIMLAR 7
TEZİN BÖLÜMLERİ 8
1. İLK BÖLÜM 10
1.1. Dış kapak pencere sayfası 10
1.2. İç kapak sayfası 10
1.3. Tezin başlığı 10
1.4. Tez Kabul ve Onay Tutanağı 11
1.5. Tez Etik ve Bildirim Sayfası 11
1.6. Özet 11
1.7. Abstract 11
1.8. Ön Söz (veya teşekkür) 12
1.9. İçindekiler Sayfası 12
1.10. Tablolar (Çizelgeler), Şekiller ve Grafikler Dizini (Listesi) 12
1.11. Kısaltmalar Listesi 13
ANA BÖLÜM 14
1. GİRİŞ 14
1.1. Araştırmanın Amacı 14
1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem durumu 15
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 16
1.4. Varsayımlar 16
1.5. Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması 17
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 18
3. YÖNTEM 18
3.1. Araştırma Modeli 19
3.2. Evren ve Örneklem (Araştırma Grubu & Çalışma Grubu & Katılımcılar) 19
3.3. Veri Toplama Teknikleri (veya Süreci) 20
3.4. Verilerin Analizi 21
4. BULGULAR VE YORUM 22
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 23
SON BÖLÜM 24

KAYNAKÇA 24
Alıntılar (Aktarmalar) ve Kaynak Gösterme 24
Kaynakça Sayfası 25
GENEL BİÇİM VE YAZIM PLANI **34**
Kâğıt Boyutları ve Ağırlığı 34
Sayfa Düzeni, Sayfa Numarası ve Yazı Biçimi 34
Başlık Sistemi 34
Bölüm Başlıkları 34
Başlık Düzeyleri 34
Tablolar, Şekiller ve Grafiklerin Hazırlanması ve Yerleştirilmesi 35
TEZLERİN DERLENİP CİLTLENMESİNDE İZLENECEK SIRA **38**
EKLER **40**
EK 1: TEZ YAZIM ALANI ÖLÇÜLERİ 40
EK 2. TEZ KAPAĞI ÖRNEKLERİ 41
EK 3. DIŞ KAPAK PENCERESİ SAYFASI ÖRNEĞİ 42
EK 4. İÇ KAPAK ÖRNEĞİ 43
EK 5: TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI (YÜKSEK LİSANS TEZİ İÇİN) 44
EK 6: TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI (DOKTORA TEZİ İÇİN) 45
EK 7. YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ İÇİN TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI 46
EK 8. ÖZET SAYFASI 47
EK 9. ABSTRACT PAGE 48
EK 10. ÖNSÖZ (VE/VEYA TEŞEKKÜR) 49
EK 11. "İÇİNDEKİLER" SAYFASI ÖRNEĞİ 50
ÖZGEÇMİŞ 50
EK 12: TABLOLAR (ÇİZELGELER) DİZİNİ 51
EK 13: ŞEKİLLER DİZİNİ 52
EK 14: KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ 53
EK 15. ÖĞRENCİLERE YARARLI OLABİLECEK YABANCI DİLDE KARŞILIKLAR 54

TEZ YAZIM ESASLARI

1. AMAÇ VE KAPSAM

Tez yazım kılavuzun amacı Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan tez, tez önerisi ve raporların yazımı ile ilgili esasları düzenlemektir.

2. GENEL UYGULAMA ESASLARI

a) Enstitümüzde yapılacak tüm lisansüstü tezler (tez önerileri ve seminer çalışmaları), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Tez Yazım Kılavuzu'na (APA 5, veya üstü) uygun şekilde hazırlanmalıdır.

b) Hazırlanan tez, Enstitü ana sayfasından indirecek olan "*Jüri Öneri Formu*" danışman/danışmanları ve ana bilim dalı başkanı tarafından imzalanarak, Enstitü Yönetim Kurulu'nda görüşülmek üzere Enstitüye gönderilir. Ciltlenmemiş halde incelenmek üzere Enstitüye teslim edilen tez **Enstitüden onay almadıkça tez jüri üyelerine gönderilemez. Bir tezin jüri üyelerine gönderilebilir olması için (yani jürinin geçerli olabilmesi için), adayın tezini bütünüyle yazım kurallarına uygun hale getirmesi ve o şekliyle Enstitüye teslim etmesi gerekir.**

c) Tez Enstitü yazım kurallarına uygunluğu kontrol edilerek, savunulabilir hale gelmiş ise Enstitü Yönetim Kurulu tarafından jüri tarihi ve jüri üyeleri saptanır. Tez yönetim kurulunda görüşülür, önerilen jüri üyeleri yönetmelik açısından incelenir, kabul edilir veya yönetmelikte yer alan hususlara aykırılık tespit edilmişse ana bilim dalından yeniden jüri üyesi önermesi istenir.

d) Tez jüri üyelerine gönderilir. Bu işlemler ile ilgili sorumluluk, ilgili masraflar ve tezlerin jüriye teslimi bizzat adaya aittir. Tezlerin teslim edildiğine ilişkin form Enstitü sitemizden indirilerek jüri üyelerine imzalattırılarak formun Enstitüye dönüşü sağlanacaktır.

e) Jüri üyelerinin tezi inceleme süresi Jüri Öneri Formunun Enstitü Yönetim Kurulu tarihinden kabul tarihinden itibaren **2 haftadan az, 1 aydan fazla** olamaz. Dolayısıyla adayların ve tez danışmanlarının tez süreçlerini bizzat takip ederek, tez jüri üyelerine tezi incelemeleri için minimum süreden daha az süreyi teklif etmemeleri gerekmektedir.

f) Tezin savunulma tarihi, yeri ve saati aday veya danışmanı tarafından yazılı olarak en az 1 hafta önceden Enstitüye bildirilir. Enstitü bu bilgileri web sitesinde ilan eder. Tez savunması teknolojik imkânlara sahip bir lisansüstü dershanede veya bir derslikte yapılarak, savunmanın izleyicilere açık olması sağlanır.

g) Tez savunma sınavından gecen aday, varsa jüri üyelerinin belirlediği düzeltmeleri tamamlamalıdır. Tez savunmasında jüri tarafından tezde düzeltme veya değişiklik istenmişse, bu isteğe ilişkin Enstitü ana sayfasındaki "*düzeltme formu*" doldurularak tez nüshası ile birlikte Enstitüye teslim edilir

h) Üniversite dışından gelen öğretim üyesinin düzeltme isteği varsa, buna ilişkin doldurduğu "*düzeltme formu*" **tezin savunulduğu gün veya bunu izleyen ilk iş günü** imzalanmış olarak Enstitüye iletilir. İlgili jüri üyesinin istediği düzeltmelerin yapılıp yapılmadığını kontrol edebilmek bakımından, aday jüri üyesinin teze ilişkin tespitlerini içeren tez nüshasını veya diğer tespitleri düzeltilmiş nüsha ile birlikte Enstitüye teslim eder. Diğer jüri üyeleri tarafından da imzalanmış olan düzeltme isteklerini içeren form ciltli tez nüshaları ile birlikte Enstitüye teslim edilir.

i) Savunulan tez, jüri üyeleri tarafından imzalandıktan, Enstitü yetkilisinin onayı alındıktan sonra ciltlenir. Her bir jüri üyesine ve Enstitüye tezin ciltlenmiş bir nüshası CD'siyle birlikte edilir.

j) Tezin tamamının PDF dosyası şeklinde hazırlanmış **2 adet CD'si** Enstitüye teslim edilecektir. Bu CD'lerde tezin tamamının yanı sıra, her biri 250-500 kelime arasında olacak şekilde Türkçe ve İngilizce özetleri ayrıca PDF dosyası şeklinde yer alacaktır. Bu özetlerin çıktıları da alınarak Enstitüye teslim edilmelidir. Son olarak, tezin tamamının WORD dosyası olarak yer aldığı ayrıca **1 adet CD** de, Enstitüye teslim edilmelidir.

Dosyaların isimlendirilmesi şu şekilde olacaktır:

d1: İngilizce Özet: isim_soyadı_abstract_en

d2: Türkçe Özet: isim_soyisim_ozet_tr

d3: Tezin tamamının yer aldığı "Word" dosyası formatlı CD: isim_soyisim_tez

k) Üzerinde referans numarası olan "*Tez Veri Girişi ve Yayımlama İzin Formu*" http://tez2.yok.gov.tr/ adresinden indirilerek doldurulup imzalandıktan sonra iki adet fotokopisi ile birlikte Enstitüye teslim edilir.

l) Telif hakkı tezin yapıldığı yükseköğretim kurumuna ait olan tezler için;

http://tez2.yok.gov.tr/ adresinden indirilen "İzin Belgesi" doldurulup imzalandıktan sonra üç (3) adet fotokopisi ile YÖK'e gönderilmek üzere Enstitüye teslim edilmelidir.

m) Tez ile birlikte 2 adet vesikalık fotoğraf ve nüfus cüzdanı fotokopisi Enstitüye teslim edilmelidir.

n) Yukarıdaki işlemler, tez savunma sınavına girildiği tarihten itibaren 30 gün içinde tamamlanmış olmalıdır.

o) Aday tezin teslimi, ilgili evrakların doldurulması ve çıkış belgesini alabilmesi için yapmış olması gereken her türlü işlemden bizzat sorumludur.

3. KISALTMALAR VE TANIMLAR

3.1. **Ana Bilim/Ana Sanat Dalı:** Enstitü'de eğitim programı bulunan ana bilim/ana sanat dalı

3.2. **Dönem Projesi:** Tezsiz yüksek lisans çalışması

3.3. **Enstitü:** Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

3.4. **Rapor:** Sanat eseri raporu, tez ara raporu ya da sanatta yeterlik eseri çalışması raporu.

3.5. **Tez Önerisi:** Doktora, sanatta yeterlik, yüksek lisans tez önerisi

3.6. **Tez:** Yüksek lisans tezi, doktora tezi ya da sanatta yeterlik tezi

3.7. **Üniversite:** Atatürk Üniversitesi

3.8. **YÖK:** Yüksek Öğretim Kurulu

TEZİN BÖLÜMLERİ

Enstitümüz kapsamında yapılacak tezlerde, genellikle, aşağıda da görüleceği gibi **üç temel bölüme** ve bunlara ait alt bölümlere yer verilecektir. Tez içerisinde aşağıdaki başlık sisteminin kullanılması önerilmektedir. Ortaya çıkacak ihtiyaca göre öğrenci aşağıda örnek verilen alt başlıkları çoğaltabilir veya gerek yok ise kullanmayabilir. Nitel olarak yapılan tezlerde, derlemeye dayalı tezlerde veya ilgili bilim dalının farklı özellikleri olması durumunda aday tezin bölümlerinde, isimlerinde farklılıklara gidebilir.

BAŞLIK SAYFASI
JÜRİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI
ÖN SÖZ
ÖZET
ABSTRACT
İÇİNDEKİLER
TABLOLAR LİSTESİ
ŞEKİLLER LİSTESİ
GRAFİKLER LİSTESİ
KISALTMALAR LİSTESİ

1. GİRİŞ
1.1. Problem / Problem Durumu
1.1.Alt başlık
1.2. Amaç
1.3. Önem
1.4. Varsayımlar
1.5. Sınırlılıklar
1.6. Tanımlar

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR
2.1. Çalışılan Konu ile İlgili Kuramsal Çerçeve
    2.1.1. Alt başlık 1
    2.1.2. Alt başlık 2
        2.1.2.1. Daha alt düzeyde başlık 1
        2.1.2.2. Daha alt düzeyde başlık 2
2.2. Çalışılan Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

3. YÖNTEM
3.1. Araştırmanın Modeli
3.2. Evren ve Örneklem (Araştırma Grubu / Çalışma Grubu)
    3.2.1. Alt başlık 1
    3.2.2. Alt başlık 2
3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması
3.4. Verilerin Analizi

4. BULGULAR (ve YORUM)
4.1.Bulgular
    4.1.1 Araştırma Sorusu 1 ile İlgili Bulgular
    4.1.2.Araştırma Sorusu 2 ile İlgili Bulgular

4.2. Yorum

5. SONUÇ (TARTIŞMA) ve ÖNERİLER
5.1. Sonuç
5.2. Öneriler

KAYNAKÇA
EKLER
ÖZGEÇMİŞ

1. İLK BÖLÜM

İlk bolum tezin bir kimliği niteliğindedir ve bu ilk bölümde tez tanıtılır. Genellikle bu bölümde, önce sonra sırasıyla 'tez kabul ve onay tutanağı, tez etik ve bildirim sayfası, özet, abstract, tablolar dizini, şekiller dizini, grafikler dizini ile kısaltmalar dizini (ya da resimler, fotoğraflar dizini vb.)'sayfalarından biri ya da birkaçı bulunur.

1.1. Dış kapak pencere sayfası

Bu sayfa tezin okuyucular tarafından tezin adının yazarının, tezin türünün vb. bilgilerin Arial 12 pt ile **koyu** şekilde yazıldığının görülebileceği ilk sayfasıdır. Bu sayfa Enstitü tarafından bastırılan tez kapağının ölçülerine uygun olarak (**soldan 5.5cm; üstten 19cm; sağdan 5.0cm ve alttan 3.5cm**) planlanmalıdır (**EK-3**). Bu şekilde planlandığında dış kapak ile ve bu pencere kapağı tamamen örtüşecektir.

1.2. İç kapak sayfası

Bu sayfada, sırasıyla kurum, ana bilim ve bilim dalları bilgisi (Arial 14pt), tezin Türkçe başlığı (Arial 14pt) ve parantez içerisinde İngilizce başlığı (Arial 12pt), tezin türü (yüksek lisans, doktora, (Arial 12pt)), tezi hazırlayanın ve danışmanının bilgisi ile tezin sunulduğu kurumun bulunduğu şehir, tezin sunulduğu ay ve yıl bilgileri (Arial 12pt) yer alır. Bu bilgilerin başlık sayfasına yerleştirilmesi **Ek 4**'teki örnekte olduğu gibidir.

1.3. Tezin başlığı

Tez başlığı araştırmanın içeriğini açıkça yansıtır nitelikte olmalıdır. Başlığın çok uzun, anlaşılması güç genel terimlerden oluşmamasına dikkat edilmelidir. Tezin başlığı 15-20 kelimeyi geçmemeli ve Türkçe sözcükler kullanılarak oluşturulmalıdır. Başlık seçilirken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

1. Başlık, çalışma alanına özel olmalıdır. Ne çok uzun ne de çok kapsamlı olmalıdır.

2. Başlık, çalışmanın konusunu ortaya koymalı fakat çok genel olmamalıdır.

3. Başlıkta kullanılan dil alanı yansıtan, akademik ve profesyonel bir dil olmalıdır. Başlıkta yer alan sözcükler etkili bir şekilde sıralanmalıdır. Kısaltmalara, başlıkta yer verilmemelidir.

4. Başlıkta evren (genellenen veya çalışılan grup), bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulmalıdır.

Örnekler:

İLKÖĞRETİMDE DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI

DİZGELİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİ ERİŞİSİNE ETKİSİ

FEN BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE GÖSTERİ (DEMONSTRASYON) VE RADYO İLE ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

OLUŞTURMACI ÖĞRENME SÜRECİNİN HİZMET ÖNCESİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ERİŞİ, KALICILIK VE TUTUMUNA ETKİSİ

KİMYA DERSİ ALKOLLER VE ETERLER ÜNİTESİNİN ÇOKLU ZEKÂ KURAMINA DAYALI ÖĞRETİMİNİN LİSE 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI, TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPILANDIRMACI PROGRAM UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.4. Tez Kabul ve Onay Tutanağı

Tezlerde, Jüri ve Enstitü Müdürlüğünce, tezin aranan nitelikleri taşıdığını ve başarı ile savunulduğunu belgeleyen, **EK 5**'te yükse lisans için, EK 6'da ise doktora için verilen örnekte görüldüğü gibi bir sayfa bulunur. Aday bu sayfada boş bırakılan yerleri bilgisayarda doldurarak imzaya hazır halde yeterli miktarda çoğaltarak tez savunmasına getirecektir. Bu sayfada önce jüri başkanının sonra diğer üyelerin adları ve unvanları akademik kıdem dikkate alınarak yazılır. İmzalar atıldıktan sonra bu sayfa tezin ilgili kısmına kısmına konulur.

1.5. Tez Etik ve Bildirim Sayfası

Tez çalışması olarak sunulan eserin bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirten ve bunları onuruyla doğrulayan; tezin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirtilen koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylayan bir sayfadır (**EK 7**).

1.6. Özet

Özette öncelikle araştırmanın amacına yer verilir. Daha sonra araştırmanın yöntemi kısaca açıklanır. Yöntemde, araştırmanın modelinden söz edilerek, çalışmanın evreni ve evrenden seçilen örneklem (veya çalışma grubu, araştırılan kapsam vb.) tanıtılır. Araştırmanın, varsa, veri toplama aracı açıklanır ve uygulamanın nasıl yapıldığına değinilir. Toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edildiği yazılır. Son olarak, kısaca araştırmanın bulguları ve sonuçları yazılır. Özetin tek satır aralığında "12 pt Times New Roman" karakterinde yazılmasına, 250-500 kelimeyi geçmemesine ya da bir sayfayı aşmamasına dikkat edilmelidir. Özetlerde, şekil, tablo, kaynak vb. bilgilere yer verilmez, ayrıca alt başlık vb. kullanılmaz.

Özette aktarmalar veya "kopyala yapıştır" ürünü cümleler yerine araştırmacının kendi ifadeleri yer almalıdır. Özette öncelikle çalışmanın yani tezin türü, tezin başlığı, yazarın adı ve soyadı, yılı ve tezin sayfa sayısı yer alır (**EK 8**).

1.7. Abstract

Özet sayfasının İngilizce olarak yazımıdır ve tezlerde özet sayfasından sonra yer alır. Türkçe özet için örenilen formatın aynısı İngilizce Abstract için de İngilizce dilinde yapılmalıdır (EK 9). Nitelikli bir çeviri için Enstitümüzden yardım alınabilir.

1.8. Ön Söz (veya teşekkür)

ÖN SÖZ büyük harflerle sayfanın yukarısına ve ortaya **koyu** olarak yazılır. Ön sözde teze önemli katkıları olan kişi ve kurumlara teşekkür edilir. Bu bölüm duygu yüklü konuşmaların yapıldığı bir sayfa yerine daha çok akademik bağlamda katkıların belirtildiği bir sayfadır. Tezi hazırlayan öğrencinin adı ve soyadı, ön söz yazısının bir veya iki satır aralığı altına ve yazı alanının sağ kenarında bitecek şekilde yazılır. Sol tarafa ise isimle aynı hizada olacak şekilde şehir ve ön sözün yazıldığı yıl yazılır (**EK 10**)

1.9. İçindekiler Sayfası

İçindekiler bölümü de diğer bölümler gibi, ortada hizalı, koyu ve büyük harflerle yazılmış **İÇİNDEKİLER** başlığı ile başlar.

İçindekiler sayfasında, çalışmanın ön bölümüne ait yukarıda verilen sayfalar büyük harflerle ve soldan hizalı şekilde, karşılarına hangi sayfada oldukları Roman rakamlarıyla belirtilmiş biçimde yazılır (EK 11).

Tezin ön bölümü (**TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI, TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI, ÖZET, ABSTRACT, TABLOLAR DİZİNİ, ŞEKİLLER DİZİNİ, GRAFİKLER DİZİNİ İLE KISALTMALAR DİZİNİ** vb.) ile arka bölümünde yer alan başlıkların (**KAYNAKÇA, EKLER, ÖZGEÇMİŞ** vb.) tümü **BÜYÜK-KOYU HARFLERLE** ve satır başından itibaren yazılır. Raporun metin kısmı olan ana bölümdeki ana bölüm başlıkları (GİRİŞ, KURAMSAL ÇERÇEVE, İLGİLİ ARAŞTIRMALAR, YÖNTEM vb.) büyük harflerle ve koyu olarak ve ayrıca numara verilerek (1, 2, 3, 4, 5) yazılır. Bölüm adı bir satıra sığmazsa, aynı hizadan sıkışık satırla devam edilir. Alt bölüm başlığı, ana bölüm başlığından 12 nk veya 2 tek satır alttan aşağıdan başlar ve kendi aralarında sıkışık satır aralığı bırakılır. Ana bölüm başlıkları ile bir alt düzey başlıklar aynı hizadan başlamalıdır. Üçüncü düzey başlıklar (3.2.1; 3.2.2. vb…) önceki başlıktan bir TAB sağdan (1.23cm) başlamalıdır. Sonraki alt düzey başlıklar hep bir önceki düzeyin altından itibaren başlatılarak devam edilmelidir. Bu düzen metin içerisinde de aynı biçimde uygulanmalıdır. **EK 11**'de örnek bir "**İÇİNDEKİLER**" sayfası verilmiştir. Adaylar bu sayfa düzenlemesini takip edebilirler.

1.10. Tablolar (Çizelgeler), Şekiller ve Grafikler Dizini (Listesi)

Tezde tablo ve şekiller varsa, ayrı ayrı ya da birlikte ön bölümde sıralanır. Üç ya da daha çok sayıdaki tablo, şekil ve grafikler, "*tablolar listesi*", "*şekiller listesi*" ve "*grafikler listesi*" olarak ayrı ayrı sıralanır. Daha az sayıdaki tablo, şekil ve grafikler ise "tablo, şekil ve grafikler listesi" başlığı altında birlikte sunulabilir. Bir tek tablo, şekil veya grafik için ayrı bir liste yapılmaz.

Tezlerin içeriğine veya hangi ana bilim dalında yazıldığına (örn. Coğrafya Eğitimi, Tarih Eğitimi, Fen Bilgisi Eğitimi vb.) göre metin içinde haritalar, resimler, fotoğraflar, deneyler vb. kullanılmış olabilir. Bunları gruplandırabilmek amacıyla, "şekiller listesi" bölüm başlığı altında, "resimler listesi", "haritalar listesi" gibi alt başlıklar kullanılabilir. Ancak istendiği takdirde, aday tüm bu farklılıkları tek bir kategoriye indirgeyebilmek amacıyla "şekiller listesi" adı altında bunları toplayabilir. Ancak metin içerisinde de bunları da "şekil" olarak adlandırmak durumundadır.

Tablo numarası ve başlıktaki sözcüklerin baş harfleri büyük, diğer harfler küçük olacak şekilde yazılabilir. Bu durumda tablo numarası ve başlık alt alta olacak şekilde yazı alanında ortalanır. Ya da tablo numarası ve başlığı aynı satıra ve sadece sözcüklerin ilk harfleri büyük, diğer harfleri küçük yazılır. Bu durumda çizelge numarasının bitimine nokta konur ve bir karakter boşluk bırakılarak tablonun ismi yazılır. Çeşitli biçimlerde hazırlanabilen tablo ve şekillerde başka kaynaklardan alınan bilgiler varsa, bu bilgilerin kaynağı, ayrıca açıklayıcı bilgiler gerekiyorsa bunlar metin içerisinde çizelge ve şekillerin altında (örn. Oliva, 2003'ten uyarlanmıştır; alınmıştır) gösterilmelidir.

Metin içerisinde tablo konulduğunda tablo numarası üstte, tablonun adının ise bir alt satırda, italik olarak yazılmasına ve her harfinin büyük olmasına dikkat edilmelidir.

1.11. Kısaltmalar Listesi

Tezde kısaltılmış ifadeleriyle yer alan kavram, kurum, kuruluş adlarının kısaltmaları bu bölümde açıklanır.

ANA BÖLÜM

1. GİRİŞ

Tezin giriş bölümünde, ilgili literatür özetlenerek tez konusu olarak ele alınan problemin ne olduğuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın sınırlılıklarına, araştırmaya başlarken yapılan varsayımlara ve tezde geçen önemli terimlerin hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilir.

Giriş bölümünde kuramsal ya da kavramsal çerçeve de ortaya konulmuş olmalıdır. Hatta problem ele alınırken araştırmanın kuramsal ya da kavramsal çerçevesi esas alınmalıdır. Bazı araştırmalarda kuramsal ya da kavramsal çerçeve çok geniş olabilir. Bu gibi durumlarda kuramsal ya da kavramsal çerçevenin yeni bir bölümde ve tercihen de giriş bölümünü izleyen bir bölümde verilmesi uygun olacaktır.

İlgili alan yazının gözden geçirilmesi problem alanında o güne kadar nelerin yapıldığının ortaya konulmasına ve analizinin yapılmasına imkân verir. Literatürün gözden geçirilmesi özetlerin alt alta yazılması değil daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkilerin, benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konulmasıdır. Gözden geçirmede en az ilgili olan çalışmalar önce en çok ilgili olan çalışmalar da en sonda ve araştırma amaçlarından hemen önce tartışılmalıdır. Literatürün gözden geçirilmesi hem problemin açıklanmasında hem de kuramsal çerçevenin ortaya konulmasında kısa bir özetle ve ifade ettiği anlamın açıklanması ile son bulmalıdır. Literatür hem problemin hem de kuramsal ve kavramsal çerçevenin ortaya konulmasında kullanılacağı için hiçbir zaman tek başına bir bölüm haline getirilmemelidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Tezin giriş bölümünde araştırma ile ilgili temel tartışmalar yapıldıktan ve problem ortaya konulduktan sonra araştırmanın amacı yazılmalıdır. Araştırmanın amacı problemin nasıl çözüleceğini ifade etme yani sonuçta nelerin beklenildiğini baştan ortaya koyma demektir. Araştırmanın amacı iki farklı düzeyde ifade edilir. Birinci düzeyde araştırmanın genel amacı ortaya konulur. İkinci düzeyde ise, bu genel amacı gerçekleştirebilmek için cevaplanması gereken sorulara ya da test edilecek hipotezlere yer verilir.

Araştırmanın amacı; ortaya konulan problemi, belirtilen varsayımlar ve sınırlılıklar çerçevesinde çözecek nitelikte olmalıdır.

Örneğin:

1. Bu araştırmanın amacı, "ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi nedir?" sorusuna cevap aramaktır.

Veya

"Bu araştırmanın amacı, ilköğretim dördüncü sınıfta Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisini belirlemektir."

2. Bu araştırmanın amacı, ilköğretim ikinci kademede okuyan öğrencilerin matematik dersine karşı tutumları, matematik başarı düzeyleri ve cinsiyetleri arasındaki nasıl bir ilişki vardır?" sorusuna cevap aramaktır.

Veya

ilköğretim ikinci kademede okuyan öğrencilerin matematik dersine karşı tutumları, matematik başarı düzeyleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkileri tespit etmektir

Bu araştırmanın amacı, "Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış bir bilgisayar destekli öğretim yazılımının, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmaktır."

Nitel çalışmalarda bir hipotezi test etmek ve sonuçları genellemek yerine, "Burada ne oluyor?" sorusunu cevaplamaya yönelik olarak seçilen olayın doğal veya simüle edilmiş bir ortamda incelenerek barındırdığı işleyişlere yönelik mekanizmaların farklı yöntem, teknik ve veri kümeleriyle üçleme (sağlama) yapılarak gözlemlenmesinin amaçlanması söz konusudur. Örneğin çok başarılı bir öğretmen, okul veya öğrenci incelemenin odağı olarak alınabilir ve burada meydana gelen özel durumların belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılabilir. Burada amaç tüm başarılı okulların genel özelliklerini saptamak değil, özel durumu olduğu bilinen bir okulun bu özel durumlarının belirlenmesine çalışmaktır. Bundan sonra hipotez kurmaya geçilerek başka çalışmalara yönelmek olasıdır. Dolayısıyla, vuku bulan bir *durumu* anlamaya çalışmak da özellikle son dönemde bilimsel niteliği ön plana çıkarılan çalışma türlerindendir.

Bazı araştırmacılar bilim dallarının (Türk dili ve edebiyatı, tarih eğitimi, coğrafya eğitimi, sosyal bilgiler, eğitim tarihi veya sosyolojisi vb.) özelliği gereğince belgelere (dokumanlara) dayalı araştırmalar da yapmaktadırlar. Araştırmaların her zaman alan araştırması veya deneysel çalışma olması beklenemez. Ancak belge çalışmalarında da eğitim bilimlerinde nitel araştırma yöntemlerinde başvurulan **güvenirlik-geçerlik çalışmalarının** yapılması gerekmektedir. Bu tür araştırmalarda yine eğitimbilimsel terminoloji ve özellikle yöntembilim konularına uyulması beklenmektedir. Bu konularda yine Enstitümüzden özellikle kaynak ve örnek çalışmalar konusunda yardım alınabilir.

1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem durumu

Tezin bu bölümünde araştırmacı, araştırmanın dayandığı kuramsal ya da kavramsal çerçeveyi anladığını göstermelidir. Bu temele dayalı olarak araştırmacı, araştırmanın niçin gerekli olduğunu ve değerinin gerekçelerini ortaya koymak durumundadır. Bunu başarmanın yolu, diğer araştırmacıların destekleyici ifadelerini sunmaktır.

Bir araştırmanın gerekliliğini sunmanın ikinci yolu da araştırma konusu ile ilgili bilgi yokluğunu belirtmektir. Fakat bunu belirtirken araştırmacı araştırmanın değerini ve önemini açıklamak zorundadır. Bu, özellikle araştırmacı için mevcut bilginin yetersiz olması durumunda geçerlidir.

Bir araştırmaya niçin ihtiyaç olduğunu belirtmenin üçüncü yolu da daha önceki araştırma ile yeni araştırma arasındaki zaman farkını ortaya koymaktır. Yeni bilgi, yöntemler, teknikler ya da şartlar çalışmanın güncellenmesini gerektiriyorsa önceki araştırma yeniden yapılabilir.

Bir araştırmaya duyulan ihtiyacı vurgulamanın dördüncü yolu da diğer araştırmalarla ortaya konulan bilgi içindeki boşluklara ve yeni araştırmanın bu boşlukları nasıl dolduracağına işaret etmektir.

Bir araştırma raporunda problemin önemi ortaya koyulurken çalışmanın sonuçlarının eğitimde teorik ya da pratik bir problemi çözmeye katkıda bulunacağı belirtilmelidir. Buradaki katkı araştırmanın bütünüyle orijinal olmasını gerektirmez. Yürütülen mükemmel projelerin çoğu daha önce yapılan bir çalışmanın sonuçlarını doğrulamak, güncelleştirmek ya da daha önceki projeleri iyileştirmek, mevcut araştırma bulgularını genişletmek içindir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Hemen her araştırma belirli sınırlılıklara sahiptir. Araştırmacının, çalışmasını sınırlayan bütün faktörleri rapor etmesi gereklidir. Sınırlamalar kavramsal (tanımsal) ve yöntemsel olmak üzere iki grupta ele alınabilir.

Kavramsal ya da tanımsal sınırlılıklar genel terimlerin kullanılmasından ve açıkça tanımlanmamasından kaynaklanır. Başarı, öğrenme, motivasyon, şahsiyet, zeka gibi kavramlar bu türdendir. Araştırmacı kendi çalışmasında bu kavramları hangi anlamlarda kullanıyorsa onları o şekilde tanımlamalıdır.

Bazı araştırmacılar kendi terminolojilerini kullanma ihtiyacı duyabilirler. Gerekli tanımlamaların yapılması halinde buna izin verilir.

Yöntemsel sınırlılıklar araştırmanın yapılışını ve yorumlarını etkileyen sınırlılıklardır. Bu faktörler araştırmanın deseninde, örneklemin alınmasında, veri toplama araçlarının geliştirilmesinde, veri toplamada, verilerin analizinde kendisini gösteren faktörlerdir.

Bazı araştırmacılar, genellikle araştırmalarının bulgularını etkileyen faktörleri ve şartları sınırlılık olarak ifade etmede hata yaparlar. Örneğin; veri toplama aracı olarak anketi kullanan bir araştırmacı bulgularının geçerliliğinin anketlerin geri dönüş oranına, cevaplama sırasında cevaplayıcının havasına ve ankette yer alan soruların kalitesine bağlı olduğunu belirtmelidir. Araştırmayı etkileyen bütün faktörler liste ne kadar uzun olursa olsun tek tek belirtilmelidir.

Raporun bu bölümünde evrenle, yapılan işlemle, kullanılan araç ya da araştırma deseni ile ilgili bütün sınırlılıklar belirtilmelidir. Böylece okuyucu, araştırmanın bulgularının ne ölçüde diğer durumlara uygulanabileceği konusunda kendi kararını verebilir.

1.4. Varsayımlar

Varsayım, doğru olarak kabul edilen bir fikri temsil eden ifadedir. Araştırma durumunda bu tip ifadeler araştırmanın temellerini oluştururlar. Araştırmacının ve başkalarının yürütülecek çalışmada doğru ve hatta değiştirilemeyen ve araştırmayı etkileyen faktörler olarak kabul ettikleri faktörlerin varsayım olarak ifade edilmeleri gereklidir.

Varsayımları yazarken her ifadenin savunulabilirliğine de dikkat edilmesi gerekir. Savunma; mantık, objektif veriler ya da otorite kaynaklara dayandırılmalıdır. Bunlardan en az herhangi birisi sağlanmadıkça bir varsayım savunulamaz ve bu nedenle de kabul edilemez.

Örneğin;

1. Öğrenci değerlendirmeleri yönetici ve diğer öğretim personelinin değerlendirmelerine katılmalıdır.

Bu varsayım bir program değerlendirme çalışmasında ilgili bütün tarafların görüşleri alınarak değerlendirme yapılırsa tamam olur, mantığına dayandırılmıştır. Bu nedenle bu mantığa dayalı olarak, değerlendirmenin tamam olabilmesi için öğrencilerin değerlendirmelerine ihtiyaç vardır.

2. Hâlihazırdaki ve eski öğrenciler aldıkları ve almakta oldukları eğitimle ilgili değerlendirmeler yapabilirler.

   Bu varsayım, öğrencilerin aldıkları ya da almakta oldukları eğitimle ilgili görüşlerini bildirme isteklerine yani ampirik verilere dayandırılmıştır. Bu gerçek ilgili literatürün ele alındığı bölümde ve pilot çalışmada ifade edilmelidir.

3. Öğrencilerin görüşlerini doğru olarak ifade edebilecekleri bir veri toplama aracı geliştirilebilir.

   Bu değerlendirme, ölçme ve değerlendirme otoritelerinin ve veri toplama aracını geliştirme sırasında görüşlerine başvurulan uzmanların görüşlerine dayandırılmıştır.

Eğer varsayımları tartışmalı ise araştırmanın değeri tartışmalıdır. Bu nedenle araştırmacılar varsayımlarını dikkatle belirlemeli ve yapılabilecek muhtemel hataların da farkında olmalıdır. Bu konuda yapılabilecek hataların ilki araştırmayla ilgili bütün varsayımları ifade etmedeki başarısızlıktır. Bu genellikle varsayım kabul edilen ama açıkça ifade edilmeyen varsayımlar şeklinde ortaya çıkar. Örneğin; anket çalışmalarında katılımcıların verdikleri cevapların gerçek ya da doğru olduğu varsayımı ile hareket edilir ve bu varsayım ilgili çalışmaların önemli bir kısmında yer almaz. Bunun sebebi bu ifadenin savunulmasının güçlüğü olabilir fakat yine de bu varsayım raporda ifade edilmelidir.

İkinci hata, ilişkisiz varsayımlara yer verilmesidir. Bunlardan bazıları ya uygulanamaz ya da gereksiz olabilirler. Örneğin, araştırmada yaş önemli değilken katılımcıların yaşı ile verdikleri cevaplar ya da gösterdikleri davranışlar arasında bir ilişkinin var olduğunu belirtmektir.

Üçüncü hata, doğruluğu kanıtlanamayan varsayımlara raporda yer vermektir. Bunun anlamı yukarıda sayılan kriterlerden herhangi birisine uymayan bir varsayımda bulunmaktır. Genellikle acemi araştırmacılar kendi geliştirdikleri veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili varsayımlarda bulunabilirler. Aracın geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili çalışmalar yapılmadan aracın geçerli ve güvenilir olduğu yönünde bir varsayımda bulunulamaz. Gerekli işlemler yapıldıktan sonra böyle bir varsayıma yer verilebilir.

Aslında bir araştırmacı kendi yaptığı şeyler için varsayımda bulunmamalı, kendisinin yapmadığı ancak araştırmasını etkileyen durumlar için varsayımda bulunmalıdır.

1.5. Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması

Araştırma önerisinin bu bölümünde belirsiz ya da açık olmayan ifadeler açıklığa kavuşturulmalıdır. Araştırmada fikirlerin doğru ifade edilmesinde terimlerin anlaşılır olmasının büyük faydası vardır.

Araştırma raporunda sıkça tekrarlanacak bazı ifadeler kısaltılarak kullanılmalıdır. Tez içerisindeki sembol ve kısaltmalar, ayrı sayfalarda olmak şartı ile liste halinde ve alfabetik sıra ile verilir. Bu gibi durumlarda kısaltmaların ne anlama geldiği açıkça belirtilmelidir. Örneğin;

Program: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Öğretmeni Yetiştirme Programı

KPDS: Kamu Personeli Yabancı Dil Seviye Tespit Sınavı

Ayrıca:

- Uzun ve bilinen terimler (TBMM gibi) dışında kısaltmalardan kaçınılmalıdır.
- İlk kullanıldığı yerde kısaltmanın ne anlama geldiği açıklanmalıdır: AÜ (Atatürk Üniversitesi)
- Eğer bir kısaltma genel olarak kelime şeklinde kullanılıyorsa, açıklanmasına gerek yoktur (IQ, MEB).
- Kaynaklarda kullanılan kısaltmalardan sonra nokta kullanılmalıdır (s.12, ed., c.1).
- Kurum adlarının kısaltmalarında nokta kullanılmamalıdır (TBMM, MEB).

Eğer bir araştırmada yer alan bütün önemli değişkenler, özellikle de bir araçla ya da bir araç kombinasyonu ile ölçülüyorsa bu değişkenler dikkatli bir şekilde tanımlanmalıdır. Genelde kullanılan terimlerin çoğu yorumlara açıktır ve doğru raporlaştırma bu terimlerin taşımaları istenilen anlamı doğru verecek şekilde tanımlanmasını gerektirir.

Herhangi bir terimin istikrarsız bir biçimde kullanılması gibi gereksiz jargon da fikirlerin doğru iletilmesini güçleştirir.

Örneğin;

Kalıcılık: Öğrencilerin son testten on beş gün sonra yapılan testte aldıkları puanlarının ortalamasının son test puanı ortalamasına göre yüzdesi.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Burada verilecek alan yazın araştırma konusuna ait özel bir alan yazın derlemesi niteliğindedir. Alan yazın derlemesi ve ilgili araştırmaların sunulması hiçbir zaman ilgili yayınlara ait özetlerin, düşüncelerin, sözlerin ve konuyla ilgili çalışmaların alt alta yazılması değil; daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkilerin, benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konulmasını içeren bir sentez niteliğinde olmalıdır. Alan yazın derleme hem problemin açıklanmasında hem de kuramsal çerçevenin ortaya konulmasında kısa bir özetle ve ifade ettiği anlamın açıklanması ile sonlandırılmalıdır.

Tez danışmanı onayladığı takdirde bazı çalışmalarda GİRİŞ bölümü altında literatür, kuramsal çerçeve ve ilgili araştımalar

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın "araştırma modeli", araştırmanın "evren ve örneklem"i, "veriler ve toplanması" ile "verilerin çözümlenmesi ve yorumu" gibi ayrıntılar açıklanır. Yöntem, temel problemler ve alt problemler doğrultusunda araştırma kapsamına alınan evren ve örneklemin tanıtıldığı, temel ve alt problemlerde ele alınan değişkenlere uygun verilerin toplanma biçimi ile alt problemlere ya da denencelere (hipotezlere) cevap olabilecek nicel veya nitel bulgular için uygulanacak analiz tekniklerinin açıklandığı bölümdür.

Bazı araştırmalar literatür, kütüphane, arşiv çalışmaları vb. bağlamda yapılabilir. Bu durum bu tür araştırmanın yöntem kısmının olmaması anlamına gelmez. Sistematik, geçerli ve güvenilir bilgi elde etme yolları, verilerin nasıl analiz edildiği bu kısımda farklı başlıklarda olsa bile detaylı olarak açıklanmalıdır.

3.1. Araştırma Modeli

Her araştırmanın dayandığı bir model vardır. Tez hangi alanda yapılırsa yapılsın dayandığı model burada açıklanmalıdır. Bu başlık altında araştırmada ele alınan problemin ne tür bir araştırma olduğu ve hangi yönteme göre araştırıldığı gerekçeleriyle birlikte verilir. Araştırma yöntemi araştırmanın amacına uygun olmalı ve bir başka araştırmacının anlayabileceği kadar açık ve anlaşılır olmalıdır. Araştırma konusu hangi değişkenlerin ele alındığına işaret etmeli, yöntem, araştırma değişkenlerini en doğru ölçebilecek türden olmalıdır.

Araştırmanın modeli (deseni) araştırmada ele alınan soruları ya da denenceleri test etmeyi güvence altına alan verilerin, araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak toplanmasını ve çözümlenmesini sağlayan koşulların düzenlenmesidir. Araştırma modeli, araştırmadaki değişkenlerin birbirine göre durumları, sayıltıların sağlam olması, araştırma sonuçlarının güvenirliği ile doğrudan ilgilidir. Bu bakımdan model ve modele konu olan değişkenlerin özellikleri ve birbiri ile ilişkileri ayrıntılı bir şekilde verilir. Gerekirse gözlem ve ölçme durumlarını açıklayıcı model verilir.

Araştırma modelinin özellikleri; seçilme nedeni, araştırma problemi/alt amaçlar ya da denenceler dikkate alınarak açıklanmalıdır. Yöntemle ilgili olarak; araştırma için yerine getirilen, ya da araştırmacı tarafından düzenlenen koşullar açıklanmalıdır. Araştırmanın nerede, ne zaman ve nasıl yürütüldüğü açıklanmalıdır.

Araştırma türleri, yaygın bir şekilde **betimsel** ve **deneysel** olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Betimsel araştırmalar geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Deneysel modeller, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini açıklamak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında gözlenmek istenen verilerin üretildiği modellerdir. Deneysel veriler tek denekli ya da çok denekli olabilmekte, çok denekli desenler de tek faktörlü ya da çok faktörlü desenler olarak kendi içinde çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılabilmektedir.

Her alanın, ana bilim veya bilim dalının elbette gelenekleri vardır. Ancak, hangi araştırma türü seçilirse seçilsin, her araştırmada toplanmış veriler bulunur. Aday, bu verileri belli bir sistematik içerisinde analiz ederek, akademik ölçütler ışığı altında raporlandırmalıdır. Bu bakımdan tüm adaylara **teze başlamadan önce** "yöntem" konusunda dersler almalarını ve danışmanlarından, yardımcı danışmanlarından, konuya vakıf diğer öğretim üyelerinin bilgilerinden yararlanmaları önerilmektedir.

3.2. Evren ve Örneklem (Araştırma Grubu & Çalışma Grubu & Katılımcılar)

Araştırma metodolojisinin (nicel-nitel) özelliği gereğince bu başlık yukarıdaki örneklere dayalı olarak değişiklik arz edebilir. Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği objeler, varlıklar bütünüdür. Araştırmanın bu kısmında evrenin özellikleri, varsa sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta evrenin ele alınan problem açısından özelliklerinin verilmesidir. Bir araştırma problemi açısından

evren homojen olabileceği gibi bir başka problem açısından evren heterojen olabilir. Evrenin bu özellikleri örneklem seçme işinde dikkate alınması gereken bir özelliktir.

Gerekli durumlarda araştırma evreni ve çalışma evreni ayrı ayrı açıklanmalıdır. Araştırma bulguları benzer bir grup için de genellenecekse ayrıca kuramsal evren de açıklanmalıdır. Evrenin özellikleri, araştırmanın sınırlarını belirtecek şekilde tanımlanmalıdır. Evren bazen sınırları belli olmayan objelerden oluşabilir. Bunu da belirtmek araştırmanın şeffaflığı açısından önem taşır. Sınırları tam olarak kestirilemeyen evrenden örneklem seçerken daha titiz ve uygun yöntemi seçmek gerekir.

Örneklem, araştırma evreninden belli kurallara göre seçilmiş ve doğrudan gözlem ve deneye tabi tutulmuş objeler takımıdır. Örneklem, evreni güvenilir derecede temsil eden ve araştırma için gerekli bilgilerin toplandığı kümedir. Araştırmacı ekonomik güçlük, zaman yetersizliği ve kontrol güçlükleri gibi nedenlerle evrenin tümü yerine, evrenden yansız olarak seçilen örneklem üzerine çalışmak isteyebilir. Raporun örneklem başlığı altında evrenin tüm özelliklerini yansıtan bir örneklemin oluşturulabilmesi için kullanılacak örnekleme yöntemi (basit yansız örnekleme, tabakalı örnekleme, küme örnekleme vb.), örneklem grubunun sayısı evrene ait hesaplanabilir güvenirlik sınırları içinde belirlenmeli, örneklemi belirleme yöntemi ve örnekleme ait özellikler hakkında bilgi verilmelidir. Evreni temsil edecek birim ya da sayının nasıl seçildiği ve evreni temsil etme durumu açıklanmalıdır.

Örneklem hatasının belirlenmesi için uygulanan istatistik işlemler varsa açıklanmalı ve alınan örneklemin istatistiksel verilerin analizinde kullanılacak istatistik tekniklere uygunluğu açıklanmalıdır.

Tanımlanan bir evrenden belli bir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem seçmenin mümkün olmadığı deneysel ve tarama türü çalışmalar söz konusu olabilir. Bu durumda araştırmanın, katılımcıların ya da deneklerinin "çalışma grubu" olarak tanımlanması daha doğru olabilir.

Nitel araştırmalarda çoğu kez örneklem yerine ***katılımcı*** ifadesinin kullanıldığı ve bir evrenden bahsedilmediği görülmektedir. Çünkü bir hipotez testi yaparak bir genellemeye ulaşmak yerine, ele alınan olay, olgu, kişi veya kurumların derinlemesine incelenerek öz niteliklerinin anlaşılmaya çalışılması söz konusudur. Adayların bu konuda bilgi sahibi olması gerekir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri (veya Süreci)

Araştırmanın temel dayanağı olan veriler, araştırma sürecinde problemlere cevap aramak ve sonuca ulaşmak için gözlem veya ölçmeye dayalı olarak toplanan bilgiler bu bölümde tanımlanmalıdır. Ayrıca verilerin toplanması için kullanılan teknikler araştırmanın alt problemlerine ya da denencelerine göre seçilmelidir.

Bu bölümde, verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama aracının hazırlanma biçimi ve seçilme nedeni, nasıl geliştirildiği veya geliştirilmiş bir araç kullanılması durumunda geçerlik ve güvenirliği açıklanmalıdır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmişse geçerlik ve güvenirliğinin hangi istatistiksel yöntemle yapılığı anlatılmalıdır.

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler çeşitli kaynaklardan, çeşitli yollarla elde edilebilir. Bu yollardan hangisinin seçileceği, araştırmanın amacına, verilerin özelliğine, veri kaynağının

durumuna ve araştırmacının imkânlarına bağlıdır. Temel problemler ve alt problemlerin gerektirdiği veriler, anket, çeşitli performans ve psikolojik testler uygulanarak toplanacağı gibi görüşme ve gözlem yapılarak ya da çeşitli ortamlarda korunan dosya kayıtları incelenerek de elde edilebilir.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak kullanılabilecek hazır bir araç bulunmuyorsa ve geliştirilmesi gerekiyorsa, araç ile ilgili olarak yapılması planlanan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin açıklamalara yer verilir.

Araştırmada birden fazla ölçme aracı geliştirilmişse bunlarla ilgili geliştirme süreci ayrıntılı bir şekilde verilir.

Veri toplama teknikleri bir araştırmanın geçerlik ve güvenirliğinin teminatı gibidir. Bu bakımdan araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları mutlaka yapılmalı ve bu çalışmalar yöntem bölümünde, tereddüde yer vermeyecek biçimde açıklanmalıdır. Örneğin bir program değerlendirme araştırmasında kullanılan çoktan seçmeli testin hangi hedefler ve konuları kapsadığı, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında hangi tekniklerin seçildiği, süreçte yapılan iyileştirmelerin neler olduğu sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Veri toplama araçlarındaki gözlem ve ölçme durumları araştırma amaçlarına paralel, araştırmadaki problemlerin gerektirdiği kadar olmalıdır. Örneğin araştırmada gerekli değilse gelir durumunu sormak zaman ve enerji kaybından başka işe yaramaz. Veri toplama araçlarında gereksiz sorulardan kaçınılmalı, gerekli soru ve ölçme durumları göz ardı edilmemelidir.

Nitel çalışmalarda kişilerle yapılan derinlemesine ve yüz yüze görüşmeler, odak grup seçimi, belge toplanması ve analizi, alanda gözlem, yapılan eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, kişilerin anlatımlarının derlenmesi, değerlendirilmesi gibi veri kaynakları ve veri toplama yöntemleri kullanılır. Nitel araştırma yapılıyor olması, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının önemli olmadığı anlamına gelmez. Adayın tezinde bu çalışmalara ilişkin derinlemesine bilgi vermesi gerekmektedir.

Ayrıca veri toplama sürecinde, işlemlerin araştırma etik kuralların uygun olarak yürümesini sağlayıcı ne tür önlemler alınacağı/alındığı da açıklanmalıdır. Varsa, izin belgesi mutlaka teze ek olarak konulmalıdır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu kısma araştırma verilerini analiz etme ve anlaşılır hale getirmeyle ilgili genel sürecin tanıtımıyla başlanmalıdır. Bulgularla ilgili tartışmalar burada yapılmamalı bir sonraki bölüm olan tartışma bölümünde yapılmalıdır. Hakkında yeterince işlem yapılamayan veya bilgi toplanamayan örneklerin araştırmaya dâhil edilip edilmeyeceğine burada karar verilmelidir. Dikkate alınmayan örneklerin veya verilerin araştırma dışında tutulması, araştırmayla ilgili bütün verileri etkileyebileceği için bu durumun bölümün başlangıcında tartışılması daha uygundur.

Araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere yorum getirecek şekilde nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği bu kısımda açıklanır. Ayrıca toplanan verilerin değişkenlerine göre kullanılan istatistikî teknikler, kullanım amacı ve probleme nasıl çözüm sağlayacağı veya kullanılan ölçeklerin türleri hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.

Araştırmada ele alınan probleme uygun çözüm yollarının bulunması; veri analiz tekniklerinin denencelere, verilerin doğasına, istatistik tekniklerinin sayıltılarına uygun olmasına bağlıdır. Bu kısımda toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edileceği, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. bilgilere yer verilir. Ayrıca verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler, verilerden elde edilen ölçümlerin doğasına uygun olmalıdır. Örneğin; cinsiyet ile öğrenim görülen bölüm arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, bu iki değişkenin süreksiz ve kategorik olması nedeniyle kay-kare tekniğinin kullanılacağı açıklanmalıdır.

Elde edilen verilerin hangi sınıflandırmalar/kodlamalar doğrultusunda işlendiği açıklanmalıdır. Bu sınıflandırmalar, araştırma probleminin amaçlarına uygun olarak yapılmalı ve toplanan verilerin/bilgilerin başkaları tarafından da anlaşılabilmesi, gerektiğinde aynı yollarla elde edilmiş başka verilerle karşılaştırılabilmesi için verilerin analizinde kullanılan yöntemler ve amaçları açıklanmalıdır.

Verilerin çözümlenmesinde istatistik yöntemler kullanılması durumunda yapılan istatistiklerin açıklamalarına yer verilmelidir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin işlenmesinden sonra problem çözümüne ışık tutacak şekilde kullanıma hazır hale getirilen veriler bulgular bölümünde yer alır.

Araştırma metodolojisi ne olursa olsun, bu bölümde elde edilen bulguların mantıklı bir sıra izlemesi gerekmektedir.

İstatistiksel veya niteliksel analiz sonuçlarını ortaya koymanın en iyi yolu; bulguların, çalışmanın amaçları veya hipotezleri etrafında organize edilmesidir. Araştırmada belirlenen her amaç veya hipotez, bulgular bölümü içerisinde ayrı bir alt başlık olarak ele alınmalıdır. Örneğin üç alt amaç varsa bölüm içerisinde üç ayrı alt bölüm olması araştırılan konunun iyi takip edilmesi ve okuyucunun da iyi anlamasına yardımcı olacaktır.

Bulgularla ilgili bölümü oluştururken her bir alt amaç veya hipotezle ilgili tablo veya şekiller oluşturmak daha mantıklıdır. Bu tablo veya şekiller okuyucu açısından da daha anlaşılır olabilir ve araştırmacının verileri yorumlamasını da kolaylaştırır. Tablo ve şekiller açıklanırken önemli olanlar vurgulanmalıdır. Bütün detayların ele alınması asıl verilmek istenenden uzaklaşmaya yol açabilir. Burada kullanılan tablo, şekil, grafik vb. görseller mutlaka kurallara uygun olmalıdır.

Bulgular, önce elde edildiği şekli ile olduğu gibi sunulmalı, yoruma yer verilmemelidir. **Yorum ayrı paragraf halinde sunulmalıdır**. Var ise hipotezin niçin reddedildiği veya doğrulandığı, sonuçların başka araştırmaların sonuçlarıyla örtüşüp örtüşmediği nedenleriyle ortaya konulmalıdır. Bulguların sunumunda araştırmacının beklentileri ve subjektif yargıları değil, problemin çözümü için bulunan sonuçlar ön planda tutulmalıdır.

Bulgular kısmının düzenlenmesinde ham veri tablolarına yer verilmeden, analiz edilmiş tablolar doğrudan sunulabilir. Eğer gerek görülürse ham veri tabloları ekler bölümünde verilebilir.

Analizi yapılan veriler sayısallaştırılarak tablolarda sunulmadan önce hangi probleme ilişkin veri olduğu ve hangi istatistik yöntemle analiz edildiğine ilişkin bilgi verilmelidir.

Tablo sunulurken, tablo verilmeden önce tabloya giriş ifadesi yazılır, tablonun altına da "Tablo.....'da görüldüğü gibi....." şeklinde tablodan çıkış ifadesi yazılır.

Bulgular bölümünün sonunda, araştırmadan elde edilen kayda değer bulguların özeti ile yorumları verilirse, araştırma daha açık ve anlaşılır, önemli bulguları vurgulayıcı şekilde ifade edilmiş olur.

Yukarıda söylenenler ağırlıklı olarak nicel çalışmalar içindir. Benzer yollar nitel çalışmalar için de geçerlidir. Nitel bir çalışmada da sonuçlar, araştırma soruları veya amaçları çerçevesinde organize edilmelidir. Eğer bir dizi durum belirleme çalışması yapılıyorsa, her bir durum için ayrı bir bölüm oluşturulmalıdır.

Durum çalışmaları, aralarında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla mümkün olduğunca benzer şekilde organize edilmelidir. Nicel çalışmaların sonuçları birkaç paragraf ve tablo ile kolaylıkla ifade edilebilirken, nitel çalışmaların sonuçları ve yorumlanması daha uzun anlatımları gerektirebilir.

Nitel çalışmalarda kullanılan dil oldukça önemlidir ve kullanılan literatürün hem çok zengin hem de iyi sentez edilmiş olması gerekir. Hatta yazılanların meslektaşlar ve diğer ilgililerden de notlar ve görüşler alınarak tekrar tekrar yazılması gerekebilir. Verilen dönütlerde bulguların yeterli şekilde detaylı olup olmadığı, basit düşünce ve kavramların önemli olanlardan ayrılıp ayrılmadığı, araştırmacının bakış açısının bilimsel olup olmadığı, farklı kaynakların kullanılıp kullanılmadığı konularına ışık tutulmalıdır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Tezin en son bölümünde oluşturulan bu kısımda araştırma problemi, yöntemi, her bir sonucun yorumu, çalışmanın sınırlılıkları ve bulguların ileriye dönük uygulamaları konusunda kısa bir özet yer alır. **Araştırmanın, varsa benzer konuda yapılan çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak yapılan çalışmalarla uygunluğu tartışılır ve gerekli yorumlar yapılması büyük önem arz etmektedir**.

Bu kısımda önemli olan araştırmayla ilgili en önemli istatistiksel sonuçların belirlenip yorumlanmasıdır. Her bir önemli sonuç incelenirken;

- Gerçekten bu sonuç önemli mi? Neden?
- Sonuç önceki araştırmalarla tutarlı mı? Tutarlı değilse neden?
- Sonuç farklı açılardan ifade edilebilir mi?
- Alternatif ifade şekillerinden öncelikli olanlar var mı?
- Sonuç daha ileri düzeylerde ve farklı ortamlarda araştırma yapma açısından önemli mi?
- Eğer sonuç ileri araştırmalara yol açıyorsa bu araştırmalar neler olabilir?

sorularına cevaplar verilmelidir.

Yukarıdaki sorulara verilecek cevaplar araştırmayı okuyup, sonuçları uygulayacaklar açısından oldukça önemlidir.

Başkalarının yaptığı araştırmalar da dikkate alınarak sonuçlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar, ortaya atılan düşünceler açıklığa kavuşturulup pekiştirilmelidir. Daha önceden dile getirilen noktalar tekrar tekrar vurgulanmamalıdır. Her bir ifade araştırmacının ortaya koyduğu sonuçları güçlendirirken, okuyucunun da problem hakkında ufkunu genişletmelidir. Araştırmayla ilgili bazı temel sorular dile getirilebilir ancak her soruna değinilmemeli ve olumsuz sonuçlar da göz ardı edilmeden kabullenilmelidir.

Polemiklere ve basit tartışmalara yer verilmemelidir. Araştırmanın teorik ve uygulamayla ilgili sonuçları ortaya konularak geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunulabilir veya yeni bir araştırma tavsiye edilebilir. Bu açıklamalar kısa olmalı ve aşağıdaki sorular göz önüne alınmalıdır.

1. Araştırma bilime ne katkı sağladı?
2. Çalışma orijinal bir problemin çözülmesine nasıl katkı sağladı?
3. Teori ve uygulama açısından araştırmadan hangi sonuçlar çıkarılabilir?

Bu sorulara verilecek cevaplar araştırmacının bilime temel katkılarını ortaya koyacaktır.

Yapılan öneriler araştırmaya dayalı olmalıdır. Araştırmanın amaç ve alt amaçları, hipotezleri vb. dikkate alınmalıdır. Araştırmayla doğrudan ilgili olmayan konular hakkında önerilerde bulunulmamalıdır. Öneriler yapılırken program, öğretmen, öğrenci, aileler vb. açılardan sınıflandırılabilir.

SON BÖLÜM

KAYNAKÇA

Tüm tezlerde yerli ve yabancı literatürün taranması çok önemlidir.

Alıntılar (Aktarmalar) ve Kaynak Gösterme

Tezlerde, özellikle problemin tanımlanması, araştırma yönteminin belirlenmesi ve bulguların yorumlanması aşamalarında geniş bir literatür taraması yapılır. Bu taramalarda, diğer araştırmacı ve düşünürlerin yaptıklarından yararlanılır.

Tezlerde yapılan aktarmalarda, araştırmacı neyi, nereden ve nasıl aldığını belirtmek zorundadır. Kuralına uygun yapılmayan aktarmalar fark edildiğinde, tezin reddine neden olur.

Aynen aktarılan parçadan bazı cümle ya da söz öbeklerinin çıkarılması halinde, çıkarmanın yapıldığı yere konan üç nokta (...); çıkarma cümle sonuna gelmişse, dört nokta kullanılır (....). Bunlardan üçü, yapılan çıkarmayı, biri de cümlenin bitişini simgeler. Örneğin;

"Planda, araştırma ile ilgili çalışmalarda önce yurdumuzda her alanda araştırma çalışmalarının bugünkü durumu incelenmiş ve buna bağlı ... araştırmaya ... verilecek yön tayin edilmiştir" (DPT, 1963, s.463).

Doğrudan aktarmalarda, alıntının farklı şekilde alınmasını gerektiren iki özel durum vardır. Birincisi, alıntı yazarın kendi başlattığı bir cümleyi tamamlayarak sürüyorsa (yazarın

cümlesi içine alınıyorsa) özel adlar dışında, her zaman küçük harfle başlar; ikincisi, alıntı cümle yazarın kendi anlatımıyla sürdürülmüşse, alıntı sonundaki asıl nokta kalkar. Örneğin; "hayatta en hakiki mürşit ilimdir" alıntısında hem başlık küçük harfle başlamış hem de özdeyişin sonundaki nokta konulmamıştır.

Ana düşünce değişmeksizin, özgün biçim ve içeriğe uyma zorunluluğu olmadan, yazarın kendi anlatımıyla yapılan bilgi aktarmalarına "dolaylı aktarma" denir. Burada önemli olan, alıntının, anlam kayması olmadan, tez ile serbestçe bütünleştirilmesidir. Dolaylı aktarmalarda, tırnak işaretleri ya da sıkıştırılmış paragraf gibi, herhangi özel bir işaret ve biçim kullanılmaz.

Doğrudan ve dolaylı her türlü aktarmada, kaynak gösterilmesi zorunludur. Kaynak gösterme işi, her aktarmanın nereden yapıldığını ayrı ayrı gösterecek şekilde anında yapılır ve bu kaynaklar ayrıca kaynakçada verilir.

Alıntı Örnekleri:

Alıntı 40 kelimeden az ise cümle çift tırnak içinde belirtilmedir.

"Kendi alanlarında ve öğretim sürecinde tam anlamıyla yeterli öğretmenler olmaksızın eğitimsel ve endüstriyel öğretim programı tam olarak başarılı olamaz" (Miller ve Miller, 2002, s.1).

Eğitimi çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Örneğin, Ertürk (1998) eğitimi, "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklik meydana getirme süreci" (s.12) olarak tanımlamaktadır.

"Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklik meydana getirme sürecidir. Kültürlemenin belli bir çeşidi olduğunu söylediğimiz eğitim, yani kasıtlı kültürleme ile kasıtsız kültürleme bir arada ve birbirini etkileyerek vuku bulmaktadır" (Ertürk, 1998, s. 12,13).

Alıntı 40 ya da daha fazla kelimeyi içeriyor ise tırnak içinde değil, normal makaledeki yazıdan ayırmak için, blok formatında her satır soldan itibaren beş boşluk içeriden girinti (indented) olacak şekilde yazılmalıdır.

> "Özdeğerlendirme tek bir kavram değildir. Öğretmenin kendi öğretimini iyileştirmek amacıyla kendi gelişimine ilişkin pek çok farklı kanaat oluşturma biçimlerini kapsayan pek çok ögeden oluşan bir bütündür. Özdeğerlendirme, kişisel gelişim için son derece güçlü bir mekanizmadır çünkü özdeğerlendirme yapan öğretmen genellikle kendini geliştirmeye güdülenmiştir. Özdeğerlendirmenin en önemli yararı öğretmenin kendi zayıf ve güçlü yanları üzerinde düşünmesinden kaynaklanan yüksek öğretimsel iyileşmedir (Barber, 1990, s.218)."

Kaynakça Sayfası

Kaynakça araştırılan konuya ilişkin tüm yayınların, alfabetik olarak sıralandığı bir bölümdür. Kaynak türüne göre değişen biçimleri vardır. Her kaynak, yazı alanının sol

kenarından başlar ve sağ kenara kadar devam eder. İkinci ve daha sonraki satırlar, sıkışık satır aralıkları ile bir tab içeriden başlar. Kaynaklar arasında birer normal satır aralığı bırakılır. Böylece, her kaynak yazar soyadı ile kolayca fark edilecek şekilde sıralanmış olur.

Yazılı bir kaynağın tanıtılmasında üç tür bilgi verilir. Bunlar, sıra ile "yazar adı", "eser adı" ve "yayım bilgileri (basım sayısı, cilt ve sayı numaraları, yayın yeri, yayınevi ve yayın tarihi)"dir.

Unvan belirten "Prof. Dr." ve "Müh." gibi kısaltmalar, tanıtıcı bilgi olarak yazar adı ile birlikte verilmez. Çünkü okuyucunun dikkati söyleyenden çok söylenene yöneltilmelidir. Ayrı bölüm yazarlı kitaplarda, önce yararlanılan bölümün yazarı olmak üzere, bölüm yazarı ve derleyen (editör) birlikte kullanılır. Aynı şekilde, eser bir çeviri ise önce yazarın adı, eser adından sonra da çevirenin adı verilir.

Genel Kurallar

1. Makale adı verilirken başlık verme formatına uygun olarak temel isim ve sıfatların ilk harfleri büyük, bağlaç ve artikellerin ilk harfleri küçük olacaktır.

2. Bir veya iki yazarlı makaleler metin içinde iki yazarın da soyadı zikredilmek sureti ile verilecektir. Metin içinde verilecek olan referanslarda küçük harf kullanılacaktır. Birden fazla yazarlı makaleler metin içinde (ilk yazarın soyadı vd., yıl) şeklinde verilecek, ancak kaynakçada tüm yazarların isimleri eksiksiz olarak belirtilecektir.

3. Aynı yazar veya yazarların aynı yıl içinde birden fazla makalesi varsa bunlar (a) ve (b) şeklinde listelenecektir.

4. Kaynak listesinde İngilizce makalelerde son iki yazar arasına "**and**" Türkçe makalelerde "**ve**" konulacaktır. Ancak metin içinde verilirken her ikisi için de sadece "**ve**" kullanılacaktır.

5. Baskıda olan makaleler için İngilizcede (in press) Türkçede ise (baskıda) yazılacaktır.

6. Kaynak listesinde dergi adı verilirken kesinlikle kısaltma yapılmayacaktır (Örneğin; Education yerine Edu., Science yerine Sci. veya Journal yerine J. konulmayacaktır) .

ÖRNEKLER

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Tek yazar, tek çalışma

Yazarın soyadı ve eserin yayımlandığı tarih verilir. Buna ilişkin örnek üç değişik şekilde verilmiştir.

Sönmez (1998) Türkiye'deki bölgesel eşitsizlikleri incelediği çalışmasında, ….dır.

Türkiye'deki bölgesel eşitsizliklerin incelendiği bir çalışmada, …..dır (Sönmez, 1998).

Sönmez'in 1998'de yayınlanan çalışmasında, Türkiye'deki bölgesel eşitsizlikler konusunda ….dır.

Son örnekte görüldüğü gibi, metin içinde, cümlede yazar ve yayın yılı belirtiliyor ise, ayrıca parantez içinde yazar ve tarih verilmez.

İki yazarlı çalışma

İki yazar varsa, her ikisinin de soyadı verilir. Yöntem en genel anlamda ..... tanımlanır (Dembo ve Gibson, 1985, 12). Dembo ve Gibson'a (1985, 12) göre …… .... dır.

Üç, dört ve beş yazarlı çalışma

Kaynağın ilk geçtiği yerde hepsi verilir. İzleyen yerlerde ise birinci yazarın soyadı verilerek "ve diğerleri" bağlacı konur.

William, Johns, Smith, Bruce ve Bradley (1994) ..... buldu. (İlk geçtiği yerde).

William ve diğerleri (1994) tarafından yapılan…….

Altı ya da daha fazla yazarlı çalışma

Metin içinde ilk belirtildiği yerde, ilk yazarın soyadı verilir, "ve diğerleri" diye devam edilir. Kaynakça listesinde ise her yazarın soyadı ve ilk adlarının baş harfleri verilir.

Doymuş ve diğerleri (2007).....

Gruplar (Yazar olarak)

Grup isimleri yazar gibi ele alınır (kurum, dernek, hükümet kuruluşları ve çalışma grupları). Genellikle metin içinde her geçtikleri yerde yazılırlar.

Bazı grup yazarlarının ismi ilk geçtiği yerde açıkça yazılır ve sonra kısaltılarak kullanılır.

Bir grup yazarın isminin kısaltılmasına karar verirken, şu genel kurallar kullanılır: Kısaltmalar, okuyucu için yeterince bilgi verecek şekilde olmalıdır ve kaynakçaya da hiçbir güçlük olmadan yerleştirilebilmelidir.

İsim uzunsa ve eğer kısaltması kolaylıkla okunabilir ve biliniyor ise, ikinci ya da daha sonra geçtiği bir yerde kısaltma kullanılır.

Eğer isim kısa ise veya kısaltma anlaşılmıyorsa, her geçtiği yerde açık adını yazmak daha yararlıdır.

Metin içinde ilk gösterme:

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1991).

Daha sonraki göstermeler:

(MEB, 1991).

Aynı soyadlı yazarlar

Eğer kaynakça/kaynaklar listesinde iki veya daha fazla aynı soyadı olan yazar varsa, metin içinde ilk adları da verilerek kullanılır. Hatta yayın yılları farklı olsa bile böyle kullanılması gerekir.

A. Kaplan (1985) ve M. Kaplan (1990) tarafından yapılan çalışmalarda…..

Aynı parantez içinde iki veya daha çok çalışma

Yayın yılına göre sıralanarak, aynı yazarların iki ya da daha çok çalışması düzenlenir. Basımda olan çalışma varsa, bu en sona konulur. Önce yazarların soyadları verilir, ardından her bir çalışma için sadece çalışma yılları verilir.

(Köklü ve Büyüköztürk, 1991, 1993).

(Balcı, 1984, 1990, 1993, basımda).

Aynı yazarın aynı yıl yaptığı çalışmaları

Yazarın birden fazla çalışmalarını ayırt edebilmek için yılların ardından a, b, c harfleri kullanılır.

(Göktaş, 2003a, 2003b, 2003c; Yılmaz, 2008 basımda-a, 2008 basımda-b)

Yazarları farklı iki veya daha fazla çalışma

Bu tür çalışmalar aynı parantez içinde, soyadlarına göre alfabetik sıraya dizilerek ve birbirlerinden noktalı virgül ile ayırarak verilir. Örneğin;

Çeşitli çalışmalar .... (Bursalıoğlu, 1987; Kırkkılıç, 1984; Yıldırım, 1984).

Kaynakça Listesinde Kaynak Gösterme

Bir çalışmanın sonunda yer alan kaynakça listesi, çalışmayı belgeler ve her bir kaynağın yeniden bulunması ve tanımlanması için gerekli bilgiyi sağlar. Yazarlar, anlaşılır bir biçimde referansları seçmeli ve bu liste sadece çalışmanın araştırılması ve hazırlanmasında kullanılan kaynakları kapsamalıdır. Kaynaklar, kaynakça listesinde yazar soyadına göre alfabetik olarak dizilir. Kitap ve dergi isimleri italik ya da koyu olarak yazılmalıdır.

Kaynak bilgileri sayfa başından başlatılır. Bir satıra sığmayan kaynak gösterimlerinde, ikinci satır bir cm (1 tab ya da 4-7 karakter) içerden başlatılır.

Süreli Yayına İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Tarih). Makalenin adı. *Derginin Adı*, Cilt (sayı), Sayfa no (aralığı).

Dergi adı dışında derginin cilt numarası da italik ya da koyu yazılır. Yılda bir sayıdan fazla yayınlanan dergilerde cilt sayısı dışında bir de sıra sayısı veriliyorsa, cilt yanına parantez içinde derginin sayısı italik ya da koyu olmaksızın yazılır.

Kitaba İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Yıl). *Kitabın adı*. (Baskı sayısı). Yayın Yeri: Yayınevi.

SÜRELİ YAYIN ÖRNEKLERİ

Tek yazarlı, bir dergide makale

Sözbilir, M. (2002). İlköğretim fen öğretiminde demonstrasyonlar ve öğrencilerin soru yazma tekniğinden yararlanma üzerine bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2,* 26-32.

Kaplan, A. (2005). Matematik öğretmen adaylarının üçgen kavramı ile ilgili bilgi düzeyleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 472-478.

Veri tabanından alınmış dergi makalesinin elektronik kopyası

Gündoğdu, K. (2010). The effect of constructivist instruction on prospective teachers' attitudes toward human rights education. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 8*(1), 333-352 [Online] www.investigacion-psicopedagogica.org/ , 13/08/2012 tarihinde indirilmiştir/alınmıştır.

Author (year). Article title, Elementary Education Online, volume#(issue#), pp.xx-xx. [Online] http://ilkogretim-online.org.tr/, retrieved on xx/xx/200x

Bir dergide üç ya da dört yazarlı, makale

Borman, W.C., Hanson, M.A., Oppler, S.H., Pulakos, E.D., and White, L.A. (1993). The people in organization. *Organizational Management, 41,* 21-30.

Altı ya da daha çok yazarlı, bir dergide makale

Bay, E., Gündoğdu, K., Kaya, H. İ., Karakaya, Ş., Köse, E., Sönmez, S. vd. (2009). The perceptions of prospective teachers in relation to scaffolding roles in constructivist learning environment. *Mediterranean Journal of Educational Research, 2*(5), 57-89.

Baskıda olan makale

Zekeriya, M., ve Kermenek, S.C. (Baskıda). Suçlu davranışların kalıtsal kökenleri var mıdır? *Çocuk Psikolojisi*, *17*, 24-31.

Yazarsız, günlük gazetede makale

New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure. (1993, July 15). *The Washington Post*, p. A12.

Sağlıklı Yağ Reçetesi. (4 Nisan 1993). *Hürriyet*, s.15.

- Yazarsız çalışmalar, çalışmanın adının ilk kelimesine göre kaynakça listesine girer.

- Metin içinde kaynak göstermede ise, kısa bir başlık parantez içinde verilir ("New Drug," 1993).

- Sayfa numaralarından önce İngilizce ise, p., Türkçe ise s. kullanılabilir ya da bu semboller kullanılmadan sadece sayfa numarası verilebilir.

Abstract

Woolf, N. J., Young, S.L., Fanselow, M.S., and Butcher, L.L. (1991). Alteration in cortex by pavlovian conditioning. *Society for Neuroscience Abstracts,* 17, 480.

-Eğer süreli yayının adı "abstracts" kelimesini içermezse, abstract adı ile nokta arasına, köşeli parantez içinde, [abstract] yerleştirilir.

Yıllık olarak yayımlanan süreli yayın

Fiske, S.T. (1993). Social cognition and social perception. *Annual Review of Psychology*, *44*, 155-194.

Bir dergide çeviri makale

Bruce, T. (1994). Çocukların yaşamında oyunun rolü (Çev. A.F. Altınoğlu). *Eğitim ve Bilim, 18* (92), 64-69. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1970)

- Makale hangi dile çevrildi ise, makale adı o dilde verilir.

- Çevirenin adı, örnekte gösterildiği gibi makalenin isminin ardından parantez içinde verilir.

Çevirilerden yapılan alıntılar, metin içinde gösterilirken yazarın soyadından sonra, sırasıyla orijinal tarih ve çeviri tarihi verilir. Örnek:

Bruce'e (1970/1994) göre ..... dır.

KİTAP ÖRNEKLERİ

Bursalıoğlu, Z. (2003). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. (7. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Baum, W. M. (2005). *Understanding behaviorism: Behavior, culture and evolution.* Malden, MA: Blackwell Publishing.

Timur, T. (2000). *Toplumsal değişme ve üniversiteler*. Ankara: İmge Kitabevi.

Kurumun yazarı ve yayımcısı olduğu kitap

Australian Bureau of Statistics. (1991). *Estimated resident population by age and sex in statistical local areas*, New South Wales, June 1990 (No.3209.1). Canberra, Australian Capital Territory: Author.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2005). *Ekonomik ve sosyal göstergeler (1950¬2004)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Bir editör (veya editörler) tarafından hazırlanmış kitap

Sayılan, F. ve Yıldız, A. (Editörler). (2006). *Yaşam boyu öğrenme*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve PegemA Yayıncılık.

Çeviri kitap

Hollingsworth, P. M. and Hoover, K. H. (1999). *İlköğretimde öğretim yöntemleri* (Çev. T. Gürkan, E. Gökçe ve D.S. Güler). Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları No 214. (Eserin orijinali 1991'de yayımlandı).

Freire, P. (1991). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev. D. Hattatoğlu ve Erol Özbek) İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.

İstanbul, Ayrıntı Yayınevi. (Eserin orijinali 1982'de yayımlandı). Çeviri kitaplardan yapılan alıntılar metin içinde gösterilirken yazarın soyadından sonra, sırasıyla orijinal tarih ve çeviri tarihi verilir. Örnek: Hollingsworth ve Hoover'e (1991/1999) göre ..... dır. Freire (1982/1991) okuma yazma öğretiminde, ... dır.

Ansiklopedi veya sözlük

Türk Dil Kurumu. (1969). *Türkçe sözlük (Genişletilmiş baskı).* Ankara: TDK.

Sadie, S. (Ed). (1980). *The New Grove dictionary of music and musicians*. (6th ed. Vols. 1-20). London: Macmillan.

Editörler tarafından yayına hazırlanmış bir kitapta bir makale ya da bölüm

Bjork, R.A. (1989). Retrieval inhibition as an adaptive mechanism in human memory. In H.L. Roediger and F.I.M. Craik (Eds.), *Varieties of memory and consciousness* (pp.309-330). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Gündoğdu, K. (2006). Ölçme ve değerlendirme. Emin Karip. (Ed.). *Ölçülebilir öğrenme amaçlarının oluşturulması (*İkinci Baskı) içinde (s. 17-50). Ankara. PegemA Yayıncılık.

- Önce makalenin ya da bölümün yazarı verilir.

- Henüz baskıda olan eserler için, yayın yılı yerine "baskıda" (İngilizce ise "in pres") yazılır.

- Editör varsa editörden önce, yoksa kitabın adından önce "In" kelimesi yazılır (İngilizce bir eser için).

Bir sempozyumda sunulan yayımlanmamış bir çalışma

Johnson, R.S. (1991, January). *Early data on trauma semptom*. Paper presented at the First International Congress of Medicine, San Diego, CA.

Gündoğdu, K., Ozan, C. ve Taşgın, A. (2009, Ekim). *Eğitim psikolojisi dersinde jigsaw (ayrılıp birleşme) tekniğinin kullanımının akademik başarıya etkisi*, 18.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.

Köklü, N. (25-27 Kasım 1996). *Üniversite öğrencilerinin istatistik kaygı puanlarına etki eden faktörler*. Devlet İstatistik Enstitüsü Araştırma Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara.

Sözbilir, M., Canpolat, N., Pınarbaşı, T. ve Bayrakçeken, S. (2006). *Dünyada ve Türkiye'de fen eğitimi araştırmalarının genel eğilimi*. 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongre Kitapçığı, 120

Doktora ya da Yüksek Lisans Tezleri

Üniversiteden elde edilen ve "Dissertation Abstracts International (DAI)"da özetlenen doktora tezi

Ross, D.F. (1990). Unconscious transference (Doctoral dissertation, Cornell University, 1990). *Dissertation Abstracts International*, 54, 25055.

-Tezin bir kopyası kaynak olarak kullanıldıysa, DAI'nın cilt ve sayfa numaralarının yanı sıra tezin yılı ve üniversite adı verilir. Yılları farklı ise, metin içinde her iki yıl da kronolojik olarak verilir.

Yayımlanmamış doktora tezi

Öztürk, S. (2004). *Türkiye'de üniversite özerkliğinin mali, akademik ve yönetsel boyutlarıyla kamu ve vakıf üniversiteleri için betimlenmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yayımlanmamış yüksek lisans tezi

Almedia, D.M. (1990). *Fathers' participation in family work*. Unpublished master's thesis, University of Victoria, Canada.

Çelik, N. (2012). *Matematik öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin öz-düzenleme becerileri ve öz yeterlik algılarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

-Şehir adının verilmesi yeterli olmakla birlikte tez başka bir ülkede yapılmış ise ve şehir yaygın olarak tanınmıyor ise, ayrıca ülke adı verilebilir.

Internet Ortamından (Web Sayfalarından) Elde Edilen Bilgiler İçin Kaynakça Listesi Hazırlama

Yazarı ve Yayımlandığı Dergisi Belli Olan Bir Makale

Beach, D. (December 2003). A problem of validity in education research. *Qualitative Inquiry*, Vol. 9; 859 -873. http://qix.sagepub.com/cgi/ reprint/9/6/859 adresinden 8 Ocak 2007'de alınmıştır.

Yazarı Belli Olmayan Ancak Yayımlandığı Dergisi Belli Olan Bir Makale

From character to personality. (1999, Dec). *APA Monitor*, 30 (11). http://www.apa.org/monitor/dec99/ss9.html 22 Ağustos 2000'de alınmıştır.

Öz (Abstract)

Rosenthal, R. (1995). State of New Jersey v. Margaret Kelly Michaels: An overview [Abstract]. *Psychology, Public Policy, and Law*, 1, 247–271. http://www.apa.org/journals/ab1.html 25 Ocak 1996'da alınmıştır.

GENEL BİÇİM VE YAZIM PLANI

Kâğıt Boyutları ve Ağırlığı

Tez önerileri ve tez yazımlarında birinci hamur, en az 75 gramlık beyaz kâğıt kullanılmalıdır. Kullanılacak kâğıdın boyutları, tez ciltlenip kesildikten sonra 20x28 cm olacak şekilde seçilmelidir. Bunun için önerilen kâğıt 21x29.7 boyutlarındaki A4'tür. Tez kapağı enstitüden ücret karşılığında alınarak tezin ciltlenmesi yapılacaktır.

Sayfa Düzeni, Sayfa Numarası ve Yazı Biçimi

Sayfanın sol kenarından 4.00 cm, üst ve alt kenarlardan 3.00cm, sağ kenarından ise 2.00 cm boşluk bırakılmalıdır (**Ek 3**). Dipnotlar dâhil tüm yazılanlar bu sınırlar içinde yazılmalıdır. Tezin ön bölümünde yer alan sayfalar küçük Romen rakamları ile (i,ii,iii,iv,v gibi), numaralandırılır ve bu rakamlar sayfanın altına, ortaya yazılır. Dış ve iç kapakta sayfa numarası gösterilmez. Tezin metin kısmında ise (Giriş bölümünden başlayarak) sayfa numaraları (1,2,3, ... gibi), yazı alanının sağ üst köşesine yazılır. Bölüm başlıklarının (**BİRİNCİ BÖLÜM, İKİNCİ BÖLÜM**…vb.) yer aldığı sayfaların numaraları sayfada gösterilmez, diğer sayfadan normal düzende devam eder. Tez, normal satır aralığında (1,5 satır), Times New Roman karakterinde ve 12 punto ile yazılmalıdır. Ancak, üç satırdan uzun (veya 40 sözcüğü aşan) doğrudan aktarmalar, varsa dipnotlar ve kaynakça için ya 1 satır aralığı kullanılır ya da yazının puntosu 12'den 11'e düşürülür. Yeni bir alt başlığa veya paragrafa geçişte ise normal (1,5) satır aralığı boşluk bırakılarak devam edilir. Her paragraf, yazı alanı sol kenarından, iki yana yaslamalı olarak bir "tab" içeriden başlar.

Başlık Sistemi

Tezlerde konuları ve aralarındaki hiyerarşik ilişkileri yansıtan ana hatların yazıdan da kolayca çıkartılabilmesi gerekir. Bu nedenle, bölüm ve alt bölümleri temsilde kullanılan başlık türünün yazı alanına yerleştirilmesi ve gerekirse numaralandırılması özel bir önem taşır.

Bölüm Başlıkları

Tezde ana bölüm başlıkları yazı alanının üstünden üç normal satır aralığı aşağıdan, ortada, büyük harflerle ve koyu puntolarla verilir. Bölüm numarası ile bölüm adı arasında bir normal satır aralığı bulunmalıdır. Bölüm başlığı ile bölümün ilk paragrafı arasında 2 normal satır aralığı boşluk bırakılır. Bölüme ait yan başlık paragraf başından başlatılır. Diğer paragraf başlıkları 1 tab aralığı verilerek başlatılır. Diğer alt başlıklarda da bu kurala uyulur. Çizelge ve şekillerden önce ve sonra da 2 normal satır aralığı bırakılır.

Başlık Düzeyleri

Bölümlerde yer alan alt başlıklar aşağıda görüldüğü gibi üç düzeyde düzenlenebilir:

	Düzey
ORTA BAŞLIK	I
1. YAN BAŞLIK	II
1.1. Alt Başlık	III
1.1.2. Alt başlık1	IV

Düzey I:

ORTA BAŞLIK (örn. BİRİNCİ BÖLÜM, İKİNCİ BÖLÜM vb.), en büyük alt bölüm başlığıdır. Yazı alanı ortalanarak koyu yazılır. Başlık sözcüklerinin başlangıç tüm harfleri büyük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satırbaşı yapılarak başlar. Orta başlık ile kendinden önceki (varsa) metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

Düzey II

YAN BAŞLIK, ikinci büyük alt bölüm başlığıdır (Örn. **3. YÖNTEM**). Yazı alanı sol kenarından başlayarak koyu yazılır. Orta başlıkta olduğu gibi, başlık sözcüklerinin harflerinin tümü büyük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satırbaşı yapılarak başlar. Yan başlıkla kendinden önceki metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

Düzey III

Bir alt bölüm başlığı paragraf başlığı olan **ALT BAŞLIK**TIR. Yine yan başlık hizasından satırbaşı yapılarak başlayarak koyu yazılır. **Başlığın tüm birinci sözcüklerinin başlangıç harfi büyük, ötekiler küçük yazılır.** Paragraf başlığı ile kendinden önceki metin arasında bir satır aralığı boşluk bırakılır. Paragraf başlığında metne, başlığın hemen bitiminde konulan noktadan sonra devam edilir.

Bir bölümde alt bölüm başlıkları sıralı kullanılır. Örneğin; iki alt bölümden oluşan bir bölümde, orta ve yan, yan ve paragraf başlıkları kullanılabilir. Yan başlığı kullanmadan, orta başlık ve paragraf başlıkları birlikte kullanılmaz.

Sayfa sonlarına gelen alt bölüm başlıklarından sonra en az bir ya da iki satır bulunmalıdır. Yoksa başlık bir sonraki sayfadan başlatılmalıdır.

Düzey IV

En alt bölüm başlığı paragraf başlığı olan **başlıktır**. Bir üst bölümdeki başlık hizasından 1 tab boşluk verilir ve satırbaşı yapılarak başlayarak koyu yazılır. **Başlığın sadece ilk sözcüğünün baş harfi büyük, ötekiler küçük yazılır**. Paragraf başlığı ile kendinden önceki metin arasında bir satır aralığı boşluk bırakılır. Paragraf başlığında metne, başlığın hemen bitiminde konulan noktadan sonra devam edilir.

Bölüm ve Alt Bölümlerin Numaralandırılması

Tezlerde ana bölümler **BİRİNCİ BÖLÜM, İKİNCİ BÖLÜM** vb. şekilde numaralandırılır. Ayrıntıların çok olduğu bazı tezlerde, alt bölümler de çift numaralama sistemi ile numaralandırılabilir. Bu amaçla, her alt bölüm, içinde yer aldığı bölüm ve alt bölümlerin numarasını da alır; 1.1, 1.1.1, 1.1.2, 1.2 gibi. Örneğin; 1.1, birinci bölümün birinci alt bölümü; 1.1.1, birinci bölümün birinci alt bölümünün birinci alt bölümü anlamına gelir.

Tablolar, Şekiller ve Grafiklerin Hazırlanması ve Yerleştirilmesi

Tablolar

Tablolar, ilişkili maddeleri sınıflandırarak okuyucunun karşılaştırma yapmasına imkân sağlar. Tablolar, genelde sayısal verileri sunmak için kullanılır. Ancak, nitel karşılaştırmalar için de metin içeren bir tablo kullanılabilir. Sayısal veri içeren tablolar, bir bakışta anlam yüklenebilecek biçimde düzenlenmelidir. Her tablo, şekil veya grafik ismi bulunduğu bölümün numarasıyla başlamalıdır.

Bir tezde ne kadar tabloya yer verilmesi gerektiği noktasında dikkatli olunmalıdır. Öncelikle, tablo sayısı arttıkça bilgileri ilişkilendirmek zorlaşır. İkincisi, metin miktarı ile tablo büyüklüğü orantısız olduğunda, hem sayfa yerleşiminde problem çıkar hem de okuyucunun takip etmesi zorlaşır. Bu nedenlerden dolayı tablolar, tez içeriği ile doğrudan

ilgili önemli verileri ve sayısal değerlerin çokluğu nedeniyle anlaşılması zorlaşacak bilgileri sunmak için kullanılmalıdır. Kısa ve basit tablolardaki verileri metin olarak sunmak daha etkilidir. Ayrıca, metin içinde tabloya atıfta bulunulmalı ve okuyucunun neye bakması gerektiği belirtilmelidir. Metinde, sadece tablodaki önemli noktalar tartışılmalıdır. Bu açıklamalara ek olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Karşılaştırılacak veriler birbirine yakın düzenlenmelidir.
- Tablo, metinde ilk atıfta bulunulan kısma yakın bir yere yerleştirilmelidir.
- Tablolar metin içindeki sıralarına göre numaralandırılmalıdır. Eklerde verilecek tablolar için numaralandırma ekle birlikte yapılmalıdır (Tablo 1.1 gibi).
- Tablodaki her bir satır ve sütunun kısa başlıkları olmalıdır.
- İstatistiki anlamlılık düzeyinin açıklaması tablo altında yıldız kullanılarak yapılmalıdır. Metin içerisinde farklı anlamlılık düzeyleri için farklı sayıda yıldız kullanılmalıdır. *p <.05, **p<.01.
- Her bir tablonun kısa, öz ve açıklayıcı bir başlığı olmalıdır.

Örnek 1(Türkçe tablo)

Çizelge 1.1 (veya Tablo 1.1)

Altı Yaş ve Yukarısı Nüfusun Cinsiyete ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	Toplam	%	Okuma Yazma Bilmeyenler	%	Bir Öğrenim Kurumundan Mezunlar	%
Kadın	24306582	49.44	6808809	71.00	3770460	48.23
Erkek	24856528	50.56	2779172	29.00	4047076	51.77
Toplam	49163110	100.00	9587981	100.00	7817536	100.00

(DİE, 1990, s.16).

Not: Tablolarda yukarıda da görüldüğü gibi sadece yatay çizgiler kullanılacaktır. Bir veya iki değişkenin olduğu tablolarda istenildiği takdirde ara çizgiler hiç kullanılmayarak, "sayfa düzeni" sekmesinden "önce" ve "sonra" aralıkları verilebilir.

Örnek 1(İngilizce tablo)

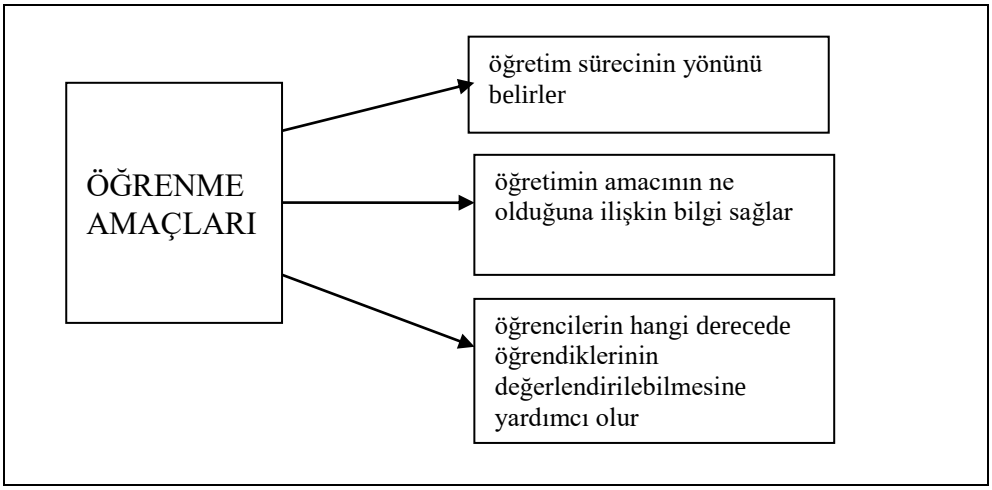
Table 4.1.

Importance of Democracy and Human Rights Education at Early Grades.

	Group I Grades 1,2,3	Group II Grades 4,5,6
Teachers	• Difference between the theory and practice • Importance of life skills • Understanding the child development • Foundation for the life • Teaching liking themselves and the love of the country has the priority	• Importance of learning different types of governments/civics • Living democracy in the school • Importance of life skills • Importance of democratic process for school life
Parents	• Learning about different cultures, people and beliefs • Importance of children autonomy in early ages • Importance of internalization of these concepts and beliefs • Importance of role models of teachers • Learning respect and diversity in early ages • Teaching acceptance and tolerance	
Administrator	• Importance of role models of teachers • Importance of early ages for internalization of democracy • Importance of providing choices and alternatives • Importance of 'Life skills'	

Şekiller

Tablo dışındaki bütün görsellere "şekil" denir. Şekil; bir çizim, grafik, fotoğraf, harita vs. olabilir.

Şekil 1.1. Öğrenme amaçları ve temel yararları [Gronlund ve Linn, 1995'den uyarlanmıştır]

Şekiller;

- Metni tekrarlamak yerine desteklemelidir.
- Sadece önemli bilgileri içermelidir.

- Anlamayı zorlaştırıcı ayrıntılar içermemelidir.
- Okuması kolay olmalıdır – öğeleri (yazı, çizgi, semboller, etiketler vs.) yeterince büyük olmalıdır.
- Anlaması kolay olmalıdır – amacı açık olmalıdır.
- Benzer şekillerle tutarlı kullanılmalıdır - aynı biçimde hazırlanmalıdır.

Grafikler

Veriler arasındaki ilişkileri (karşılaştırma ve dağılımlar) göstermek için kullanılır.

- **Çizgi grafikleri** iki sayısal değişken arasındaki ilişkiyi göstermek için kullanılır. Bağımsız değişken yatay eksen üzerinde, bağımlı değişken dikey eksende gösterilir.
- **Sütun grafikler** bağımsız değişken sınıflandırıldığında kullanılır.
- **Resimli grafikler** gruplar arasındaki basit sayısal farklılıkları göstermek için kullanılır.
- **Pasta (dilim) grafikleri** her değerin bütün içindeki payını (yüzdeler ve oranlar) göstermek için kullanılır. Karşılaştırılan maddeler beş veya daha az olmalıdır.
- **Şemalar** bir grup veya nesnenin parçaları arasındaki ilişkiyi veya bir süreçteki işlemlerin sırasını göstermek için kullanılır. Örneğin; örgüt şemaları bir grubun hiyerarşisini, akış şemaları bir sürecin aşamalarını gösterir.
- **Çizimler** bir görüntü veya fikrin herhangi bir boyutunu vurgulamak için kullanılır.

TEZLERİN DERLENİP CİLTLENMESİNDE İZLENECEK SIRA

Tez savunulduktan sonra, ciltlenmeden hemen önce mutlaka Enstitü yetkililerince kontrol edilerek tezin genel biçimi ve yazım kurallarına ilişkin aksaklıkların giderilmesi gerekmektedir. **Tezini inceletip onay almayan tezlerin ciltlenmesinden doğacak zarar tamamen öğrenciye aittir.**

Tezlerin derlenip ciltlenmesinde aşağıdaki sıraya uyulacaktır.

Dış Kapak

Tezin dış kapağı Enstitü'den edinilmeli ve tezin ciltlenmesinde yüksek lisans ve doktora için ayrı ayrı hazırlanan bu hazır kapaklar kullanılmalıdır (Bkz. Ek 2).

Dış Kapak Pencere Sayfası

Enstitümüzden alacağınız kapak üzerinde bulunan pencere Ek 3'de ebatları belirtilen bilgiler görünecek şekilde planlanmıştır. Arial yazı tipinde 12 punto ve **koyu** yazılacak bilgiler tezin başlığını, tezi hazırlayanın adı soyadını, tezin türünü, Ana Bilim Dalı bilgisini, danışmanın unvanı ve adı soyadını, tezin kabul edildiği yılı ve "Her Hakkı Saklıdır" (12 punto) ibaresini içermelidir.

İç Kapak

İç kapağın en üstüne kurum, enstitü, ana bilim ve bilim dalı bilgisi yazıldıkta sonra, tezin Türkçe başlığının hemen altına başlığın parantez içerisinde İngilizcesi, tezin türü, tezi hazırlayanın adı, danışmanın adı-soyadı, şehir ve yıl bilgileri yazılacaktır (Ek 4) yazılmalıdır. Tezin son sayfasından sonra sayfa numarası olmayan bir boş sayfa yer almalıdır.

Tezin diğer bölümlerinde yer alması gereken bölümler sırasıyla eklerde verilmiştir. Doktora öğrencileri ve yüksek lisans öğrencileri tez yazımında aynı yazım kurallarına uyacaklardır. Ancak tezin türüne göre kendilerine uygun olan "tez kabul ve onay tutanağı"nı tezlerine koyacaklardır.

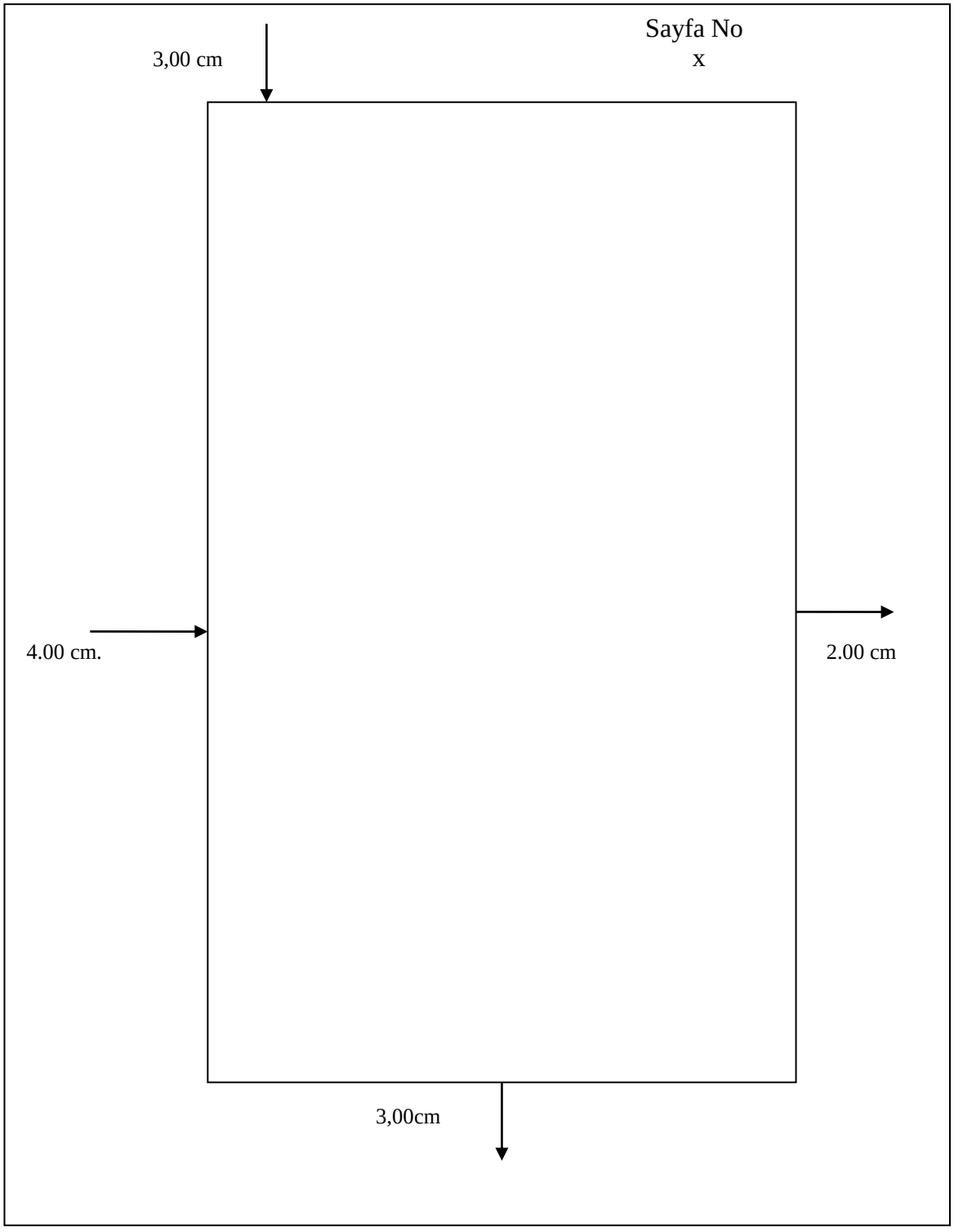
Ekler

Burada metin içinde verilmesi uygun görülmeyen çizelgelere, belgelere, çalışmada kullanılan anketlere, ölçeklere vb. bilgilere yer verilir. Eklerin başlığı, ek numarası ve adından oluşur.

NOT: TEZİN HAZIRLANMASINDA AŞAĞIDA VERİLEN EKLERİN SIRALAMASINA UYULMASI GEREKMEKTEDİR.

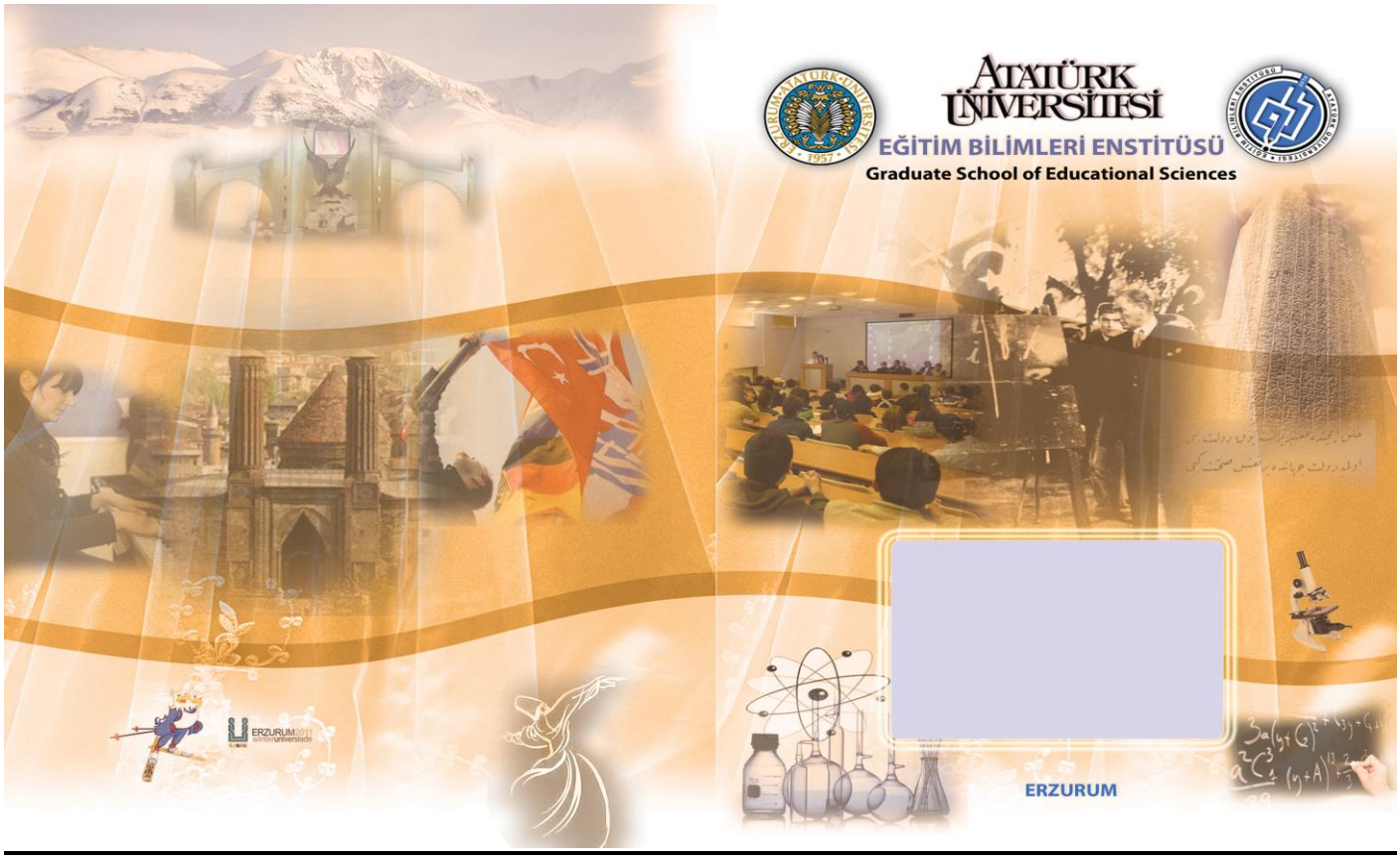
EKLER

EK 1: TEZ YAZIM ALANI ÖLÇÜLERİ

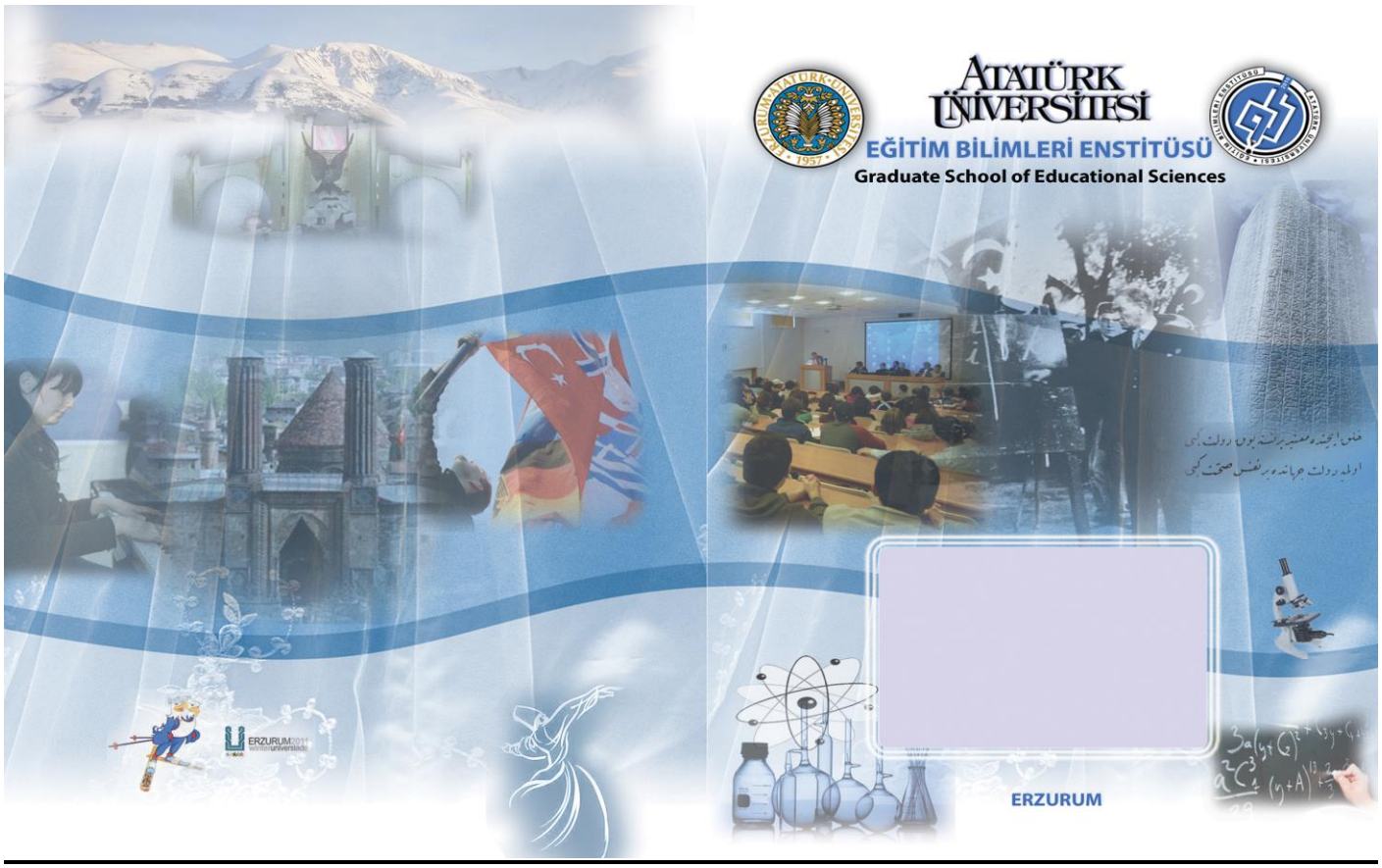

EK 2. TEZ KAPAĞI ÖRNEKLERİ

YÜKSEK LİSANS

DOKTORA

EK 3. DIŞ KAPAK PENCERESİ SAYFASI ÖRNEĞİ

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPILANDIRMACI PROGRAM UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ERDAL BAY

5.5 cm

Doktora tezi

5.0 cm

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Şerafettin KARAKAYA
2008

(Her Hakkı Saklıdır)

EK 4. İÇ KAPAK ÖRNEĞİ

T.C.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

Tek satır aralığıyla 6 boşluk

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPILANDIRMACI PROGRAM UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

(Evaluation of the Effectiveness of Constructivist Curriculum Implementations in Teacher Education)

Tek satır aralığıyla 6 boşluk

DOKTORA TEZİ

Tek satır aralığıyla 6 boşluk

Erdal BAY

Tek satır aralığıyla 4 boşluk

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şerafettin KARAKAYA

Tek satır aralığıyla 6 boşluk

ERZURUM
Haziran, 2008

EK 5: TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI (YÜKSEK LİSANS TEZİ İÇİN)

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

……. danışmanlığında, ……..……. tarafından hazırlanan "……..” başlıklı çalışma ….. / …… / ……. tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. …….. Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

. . / . . / . . . .

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ
Enstitü Müdürü

EK 6: TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI (DOKTORA TEZİ İÇİN)

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

……. danışmanlığında, ……..……. tarafından hazırlanan "……..” başlıklı çalışma ….. / …… / ……. tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. …….. Ana Bilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : ……..……. İmza: ……

Danışman : …… İmza: ……

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Jüri Üyesi : …… İmza: ……

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

. . / . . / . . . .

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ
Enstitü Müdürü

EK 7. YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ İÇİN TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum "…….....” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

…. / …. / ….

(İmza)

Ad Soyad: ……

EK 8. ÖZET SAYFASI

ÖZET

DOKTORA TEZİ / YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPILANDIRMACI PROGRAM UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Erdal BAY
2008, 230 sayfa

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

Anahtar Sözcükler: Anahtar sözcük1, Anahtar sözcük2, Anahtar sözcük3, Anahtar sözcük4

EK 9. ABSTRACT PAGE

ABSTRACT

DOCTORAL DISSERTATION / MASTER'S THESIS

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF CONSTRUCTIVIST CURRICULUM IMPLEMENTATIONS IN TEACHER EDUCATION

Erdal BAY
2008, 230 sayfa

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

Key Words: Key word 1 , Key word 2, Key word 3, Key word 4

EK 10. ÖNSÖZ (VE/VEYA TEŞEKKÜR)

ÖN SÖZ

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Erzurum – 2011 **Adı Soyadı**

EK 11. "İÇİNDEKİLER" SAYFASI ÖRNEĞİ

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI .....
TEZ ETİK VEBİLDİRİM SAYFASI .....
ÖZET .....
ABSTRACT.....
ÖN SÖZ .....
TABLOLAR DİZİNİ .....
ŞEKİLLER DİZİNİ.....
GRAFİKLER DİZİNİ.....
KISALTMALAR DİZİNİ .....

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ .....
1.1. Problem.....
1.1.1. Alt başlık 1 .....
1.2. Amaç .....
1.3. Önem.....
1.4. Varsayımlar.....
1.5. Sınırlılıklar .....
1.6. Tanımlar.....

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....
2.1. Kuramsal Çerçeve .....
2.1.1. Alt başlık 1 .....
2.1.2. Alt başlık 2 .....
2.1.2.1. Alt başlık 1 .....
2.2. İlgili Araştırmalar .....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM .....
3.1. Araştırmanın Modeli .....
3.2. Evren ve Örneklem (Araştırma veya Çalışma Grubu) .....
3.2.1. Alt başlık 1 .....
3.2.2. Alt başlık 2 .....
3.3. Verilerin Toplanması ……..
3.4. Verilerin Analizi .....

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR (VE YORUM).....
4.1 Bulgular .....
4.2 Yorum .....

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, (TARTIŞMA) VE ÖNERİLER .....
5.1. Sonuç .....
5.2. Öneriler .....

KAYNAKÇA.....
EKLER.....
ÖZGEÇMİŞ

EK 12: TABLOLAR (ÇİZELGELER) DİZİNİ

TABLOLAR (ÇİZELGELER) DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1.1. .....
Tablo 1.2. .....
Tablo 1.3. .....
Tablo 1.4. .....
Tablo 2.1. .....
Tablo 2.2. .....
Tablo 2.3. .....
Tablo 3.1. .....
Tablo 3.2. .....
Tablo 3.3. .....

EK 13: ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.1. ……..
Şekil 1.2. ……..
Şekil 1.3. ……..
Şekil 1.4. ……..
Şekil 2.1. ……..
Şekil 2.2. ……..
Şekil 2.3. ……..
Şekil 3.1. ……..
Şekil 3.2. ……..
Şekil 3.3. ……..

EK 14: KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

KISALTMA 1 : ……

KISALTMA 2 : ……

KISALTMA 3 : ……

KISALTMA 4 : ……

KISALTMA 5 : ……

KISALTMA 6 : ……

KISALTMA 7 : ……

EK 15. ÖĞRENCİLERE YARARLI OLABİLECEK YABANCI DİLDE KARŞILIKLAR

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

İngilizce	Atatürk University
Almanca	Atatürk Universität
Fransızca	Universite dé Atatürk

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İngilizce	Graduate School of Educational Sciences
Almanca	Institut für Erziehungswissenschaften
Fransızca	Institut des Sciences de L'education

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İngilizce	Master's Thesis
Almanca	Magisterarbeit
Fransızca	Thèse de Maîtrise

DOKTORA TEZİ

İngilizce	Doctoral Dissertation (Ph.D.)
Almanca	Inaugural Dissertation
Fransızca	Thèse de Doctorat

ÜNVANLAR (İngilizce)

Prof. Dr.	Assistant Professor Doctor (Assist. Prof. Dr.)
Doç. Dr	Associate Professor Doctor (Assoc. Prof. Dr.)
Yrd. Doç. Dr.	Assistant Professor Doctor (Assist. Prof. Dr.)